

Základní škola a Mateřská škola G. A. Lindnera Rožďalovice

Projekt realizovaný v rámci vyhlášení rozvojového programu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy

Podpora logopedické prevence

v předškolním vzdělávání v roce 2014

HRAJEME SI S HLÁSKAMI aneb od ledna do prosince s písmenky mazlím se

Hrajeme si s hláskami

*Od ledna do prosince
s písmenky mazlím se*

Na rok 2014 vyhlásilo MŠMT ČR rozvojový program na podporu logopedické prevence v předškolním vzdělávání. Za finančního přispění MŠMT jsme realizovali v mateřské škole v Rožďalovicích logopedický projekt s názvem "Hrajeme si s hláskami – od ledna do prosince s písmenky mazlím se". V rámci tohoto projektu se scházely logopedické asistentky se skupinami dětí ve třídách ke společným logopedickým chvilčkám. Tento dokument je výstupem jejich práce.

Logopedické chvilky mají za úkol rozvíjet a procvičovat všechny potřebné dovednosti ke správné komunikaci a porozumění tj. rozvoj sluchové i zrakové percepce, nácvik správného dýchání, rozvoj jemné i hrubé motoriky, grafomotoriky, rozvoj rozumových schopností, slovní zásoby, udržení pozornosti a zvládnutí správné výslovnosti.

Dokument je rozdělen na šest celků, které jsou dále děleny na jednotlivé logopedické chvilky včetně příloh – grafomotorické listy a jiné úkoly. Prvních pět celků je zaměřeno na hlásky (náročnější hlásky jsou zpracovány dvakrát), poslední šestý celek je věnován celkovému rozvoji komunikačních schopností. Každá logopedická chvilka obsahuje dechová cvičení, artikulační cvičení, nápodobu zvuků, procvičování jednotlivých hlásek, grafomotorické cvičení a jiná cvičení, tj. hry, písničky, pohádky, další pracovní listy. Logopedické chvilky jsou sestaveny tak, aby se u dětí rozvíjelo co nejvíce dovedností vedoucích ke správné komunikaci a porozumění.

- I. Logopedické chvilky – samohlásky, M, P, B, T, D, N, F, V, J
- II. Logopedické chvilky – K, G, H, CH
- III. Logopedické chvilky – měkčení Ť, Ď, Ň + L
- IV. Logopedické chvilky – sykavky
- V. Logopedické chvilky – R, Ř
- VI. Logopedické chvilky - tématické

Vypracovali: Marcela Kořínková, Radka Hofmanová, DiS.

V Rožďalovicích dne 19. 12. 2014

Obsah

Obsah.....	4
I. Logopedické chvílky.....	7
ANIČKA VAŘILA KAŠIČKU (A, E, I, O, U).....	7
Mícháme kaši v hrnci.....	8
MELEME MOUKU (M).....	9
Dokreslování motýla.....	10
PADÁ LUPEN PO LUPENU (P).....	11
Plot.....	12
BUBLINA SE NAFUKUJE (B).....	13
Bubliny 1.....	14
Bubliny 2.....	15
TETO, TETO, COPAK JE TO? (T).....	16
Motýl lítá z kytky na kytku.....	17
Let motýla.....	18
DÁDA DOMEK KUPUJE (D).....	19
Koleje.....	20
HANA MÁ PANENKU (N).....	21
Balónky letí.....	22
FOUKEJ, FOUKEJ VĚTŘÍČKU (F).....	23
Listy víří ve větru.....	24
Slalom formulí.....	25
VENDO, VENDO KOUKNI VEN (V).....	26
Pavouk souká síť.....	27
JENDA SEDÍ POD JABLONÍ (J).....	28
Kolem jablka létá moucha.....	29
II. Logopedické chvílky.....	30
KÁJA KOUKÁ NA KUKAČKU (K1).....	30
Kuře.....	31
Skořápko, schovej male kuřátko.....	32
KOUKÁ MÍNA DO KOMÍNA (K2).....	33
Komíny.....	34
GUSTA MÁ MÍČ GUMOVÝ (G).....	35
Komu patří gumáky.....	36
HONZÍK HOUSLISTA (H).....	37
Hřebeny.....	38
KOLEM BUCHET LÍTÁ MOUCHA (CH).....	39
Moucha mává křídélky.....	40
III. Logopedické chvílky.....	41
PODÍVEJTE DĚTI (Ť).....	41
Nad' dolů letí.....	42

DĚDA DĚLÁ DĚTEM LODĚ (Ď)	43
Lodička	44
MALÉ ŠTĚŇĚ UTÍKÁ (Ň)	45
Štěňátko – kosti	46
SVIŤ, MĚSÍČKU, SVIŤ (ĎŤŇ)	47
Sluníčko	48
Tenisová raketa	49
LEZE HLEMÝŽĎ V POLI (L1)	50
Mlýnská kola	51
NAŠE MALÁ KAMILA (L2)	52
Julinka plave	53
Bludiště	54
IV. Logopedické chvílky	55
CO TO CINKÁ (C)	55
Měsíc v noci a ptáček v kleci	56
SOVA HOUKÁ PO LESE (S)	57
Sluníčko	58
ZAJÍC V ZELÍ (Z)	59
Kreslení zajíčka	60
Zaječí skoky	61
Zajíček – osmičky	62
ZÁVODILI SLIMÁCI (C, S, Z)	63
Bludiště C, S, Z	64
KOČIČÍ CVIČENÍ (Č)	65
Klubíčka	66
ŠIJU ŠIJU ŠATIČKY (Š)	67
Deštníček	68
ŽALOVALA ŽÁBA ŽÁBA (Ž)	69
Žáby	70
KOČKA UČÍ MŇOUKAT ŠTĚŇĚ (Č, Š, Ž)	71
Kočička	72
V. Logopedické chvílky	73
PRINCEZNIČKA NA BÁLE (R1)	73
Navlékání korálek	74
Hrad	75
RAK LEZE Z RÁKOSÍ (R2)	76
Pruhy na triku	77
ŘEŽU, ŘEŽU DŘÍVÍ (Ř1)	78
Pila	79
KUCHAŘÍČKU, KUCHAŘI (Ř2)	80
Kuchař	81
VI. Logopedické chvílky	82
CO TA OUŠKA SLYŠÍ	82
HRAJEME SI SE ZVÍŘÁTKY	83

Skákal pes	84
HRAJEME SI SE SLOVY.....	85
VÝLET DO ZOO	86
Kde bydlí zvířátka?.....	87
Vláček	88
Opice a lev – hledej rozdíly.....	89
HRAJEME SI S POHÁDKOU.....	90
JEDEME A PLUJEME	91
Auta jedou	92
TO JE NAŠE RODINA.....	93
Korálky pro maminku	94
Seznam použité literatury	95
Hodnocení logopedického projektu	96

I. Logopedické chvílky

ANIČKA VAŘILA KAŠIČKU (A, E, I, O, U)

Dechová cvičení:

- čicháme ke kaši – prodloužený nádech nosem, pomalý výdech ústy
- kaše je spálená – krátké nádechy nosem
- nafouknutí tváří – postupně odfukujeme

Artikulační cvičení:

- vypláznutým jazykem olizujeme krouživým pohybem rty
- špičkou jazyka se snažíme dosáhnout na nos, tváře a bradu – můžeme místo stimulovat dotykem prstu
- jazyk jezdí po vnitřních ploškách zubů, ústa jsou otevřená
- zívání – otevírání úst

Nápodoba zvuků:

- kaše krásně voní - ÁÁÁÁÁ
- kaše se připálila - ÓÓÓÓÓ
- horký hrnec pálí - ÍÍÍÍÍ
- uvaříme novou kaši – JÉ JÉ JÉ

Procvičovaná hláska - SAMOHLÁSKY:

*Anička vařila kašičku,
na zeleném rendlíčku.
Vařila, vařila,
až kaší spálila.*

- hra s prsty: Vařila myšička kašičku – stimulace jednotlivých prstů

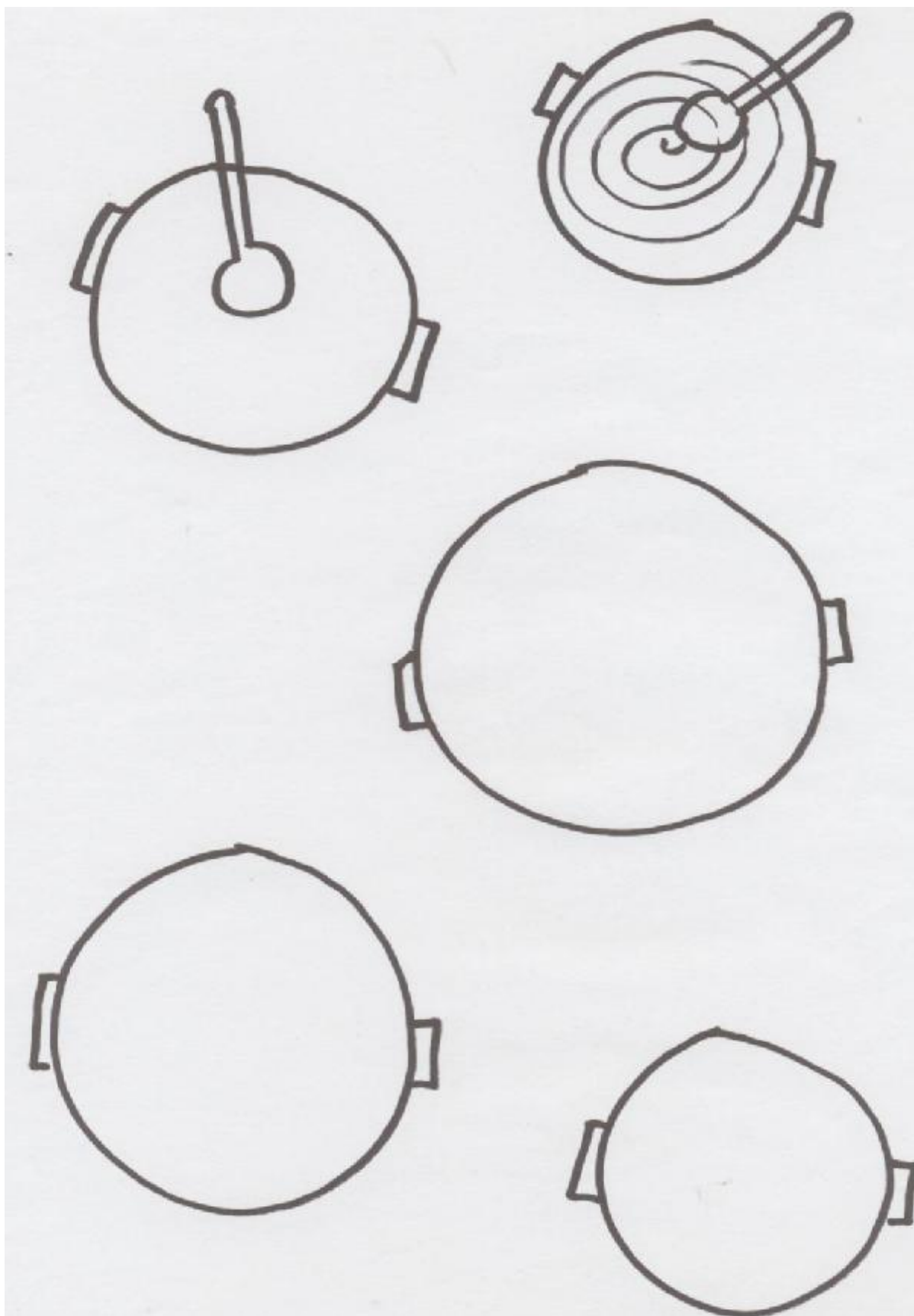
Grafomotorika:

- Pracovní list – mícháme kaši v hrnci – uvolnění zápěstí

Jiná cvičení:

- procvičení fonemického sluchu a rytmizace: děti mají lžičky a misky, napodobují po učitelce jednoduchý rytmus

Mícháme kaši v hrnci

MELEME MOUKU (M)

Dechová cvičení:

- nádech nosem, při výdechu mamamememe.....(různá intenzita hlasitosti)

Artikulační cvičení:

- počítáme jazýčkem zuby
- brnkačka na rty
- mlčení (semknuté rty)

Nápodoba zvuků:

- kočička mňouká – mňouky mňou
- koza mečí – mémémé....
- Kráva bučí – múmúmú.....
- Milan si pochutnává – mňam, mňam

Procvičovaná hláska M:

- *Meleme, meleme,
meleme mouku,
pro tebe Emane,
pro Elu, Olgu.*

- Mám šáteček mám (písnička spojená s pohybem)

Grafomotorika:

- Dokreslování motýla

Jiná cvičení:

- malování
- domino
- hry s míčem (čí je míč?)

¹ Hrajeme si se zvířátky – Pavel Molčík

PADÁ LUPEN PO LUPENU (P)

Dechová cvičení:

- vleže na zádech do břicha – nafukování balónku, pomalé odpouštění vzduchu, ruce na břichu (pumpička)
- foukáme si na bolístku
- foukáme do polévky

Artikulační cvičení:

- rybičky – posílání rybí pusinky
- pusinka pro maminku
- šeptání – pppppppppp

Nápodoba zvuků:

- Ptáčku jak zpíváš? – čáp klape, kuře pípá, ...
- sluchová cvičení –

Procvičovaná hláska P:

Padá lupen po lupenu,

Pepa stojí pod lípou:

„Pojďte děti, pojd'te chytat,

penízky se posypou.

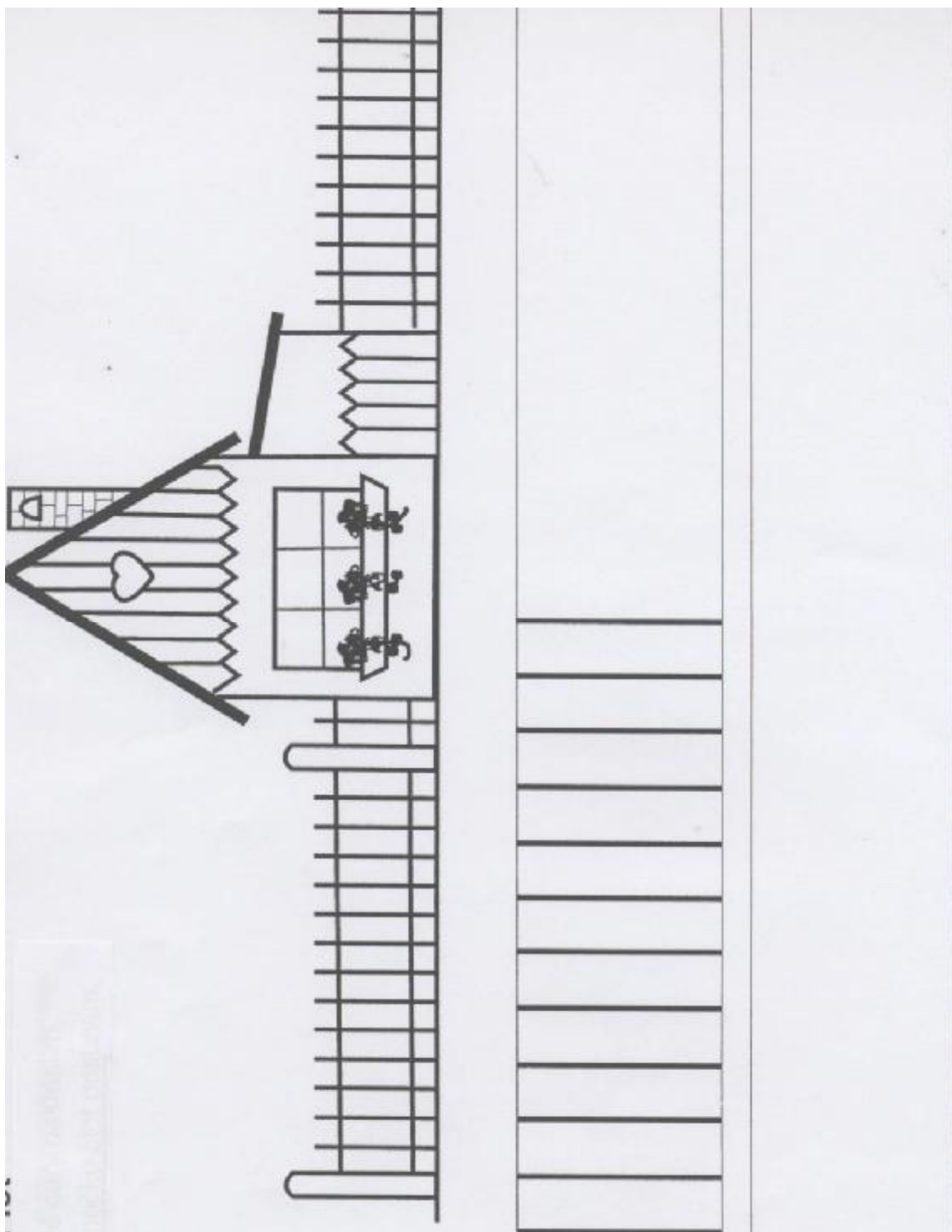
Grafomotorika:

- plot – dokresli rovné čáry

Jiná cvičení:

- vyhledávání obrázků - kde slyšíš P
- Pepíčku, Pepíčku najdi mi kartičku
- skládanky půlek obrázků
- skákání panáka

Plot

2

BUBLINA SE NAFUKUJE (B)

Dechová cvičení:

- nafukování do břicha (balónek)
- foukání na bolístku
- bublifuk
- foukáme si na prstíky

Artikulační cvičení:

- ping pong (bouličky na tváři)
- motorka (sevřené rty rozrážet výdechovým proudem – brn, brn)
- rozkmitání rtů (frkání)

Nápodoba zvuků:

- strašidlo straší – bu, bu
- ovečka bečí – bé, bé, bé
- bouchání – bum, bum, bum
- hodiny bijí – bim, bim, bim
- zvon bije – bim, bam

Procvičovaná hláska B:

- *Velká novina, přiletěla bublina.
Bublina se nafukuje,
přitom pěkně poskakuje.
Podívejte, děti, jak bublina letí.*
- písnička Tluče bubeníček
- Odpovědi na otázku co si Běta obléká? (kabátek, blůzu, klobouk, boty, kabelku)

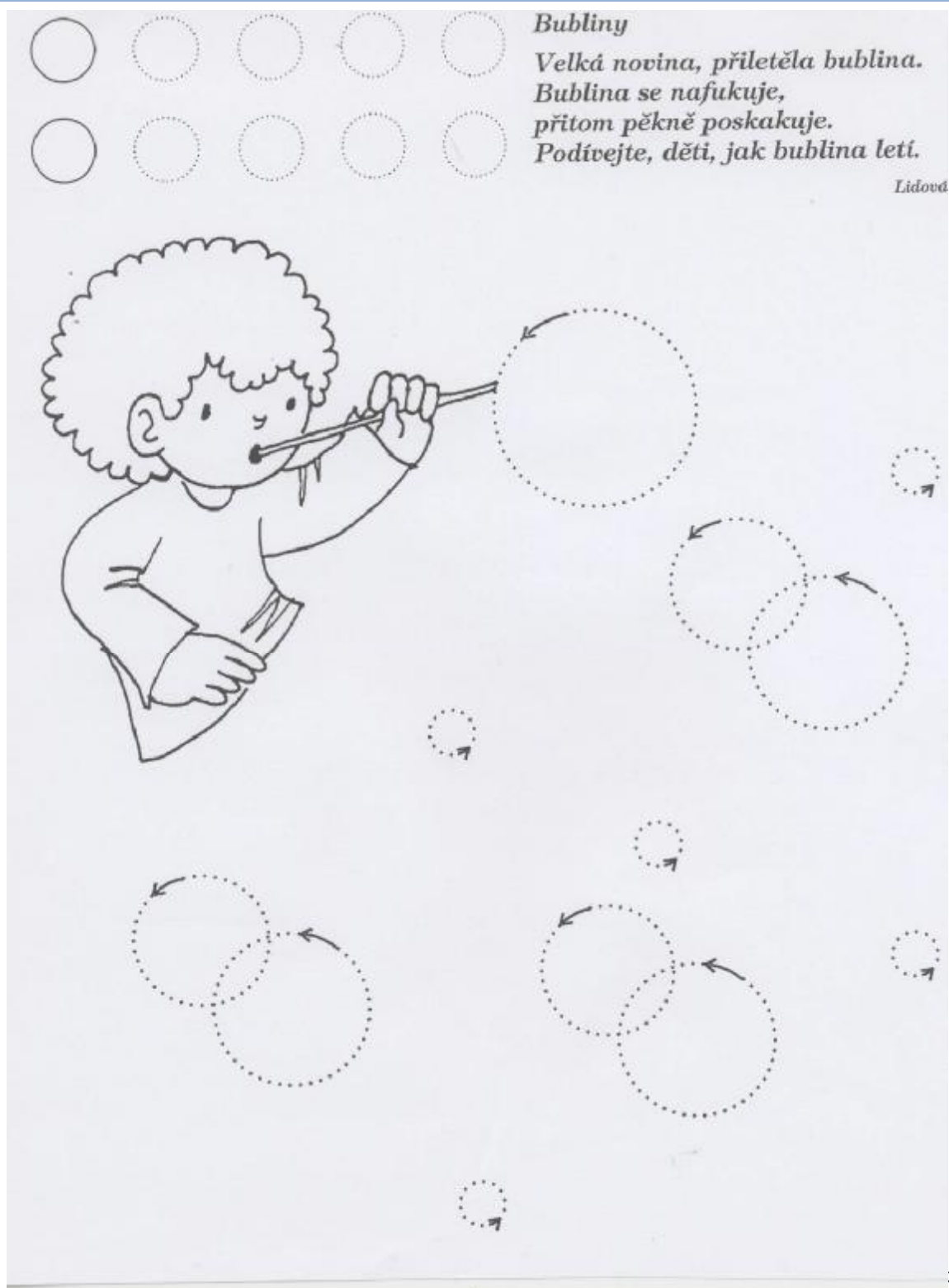
Grafomotorika:

- nafukujeme balónek
- bubliny (pracovní list)

Jiná cvičení:

- malované čtení: povídání O slonu Bimbovi

Bubliny 1

Bubliny 2

⁴ Uvolňovací cviky – Pisanka 1

TETO, TETO, COPAK JE TO? (T)

Dechová cvičení:

- hra Na zvířátka – co nejdelší výdech (sova houká, koza mečí, ovce bečí, kráva bučí)
- hra Hokej (foukání vatové kuličky do branky)

Artikulační cvičení:

- úsměv, ukaž zoubky (jazýček se odstrčí od horních zubů)
- tiše šeptáme ttttttttttt
- schovávaná rtů
- hrachový lusk
- kopeček

Nápodoba zvuků:

- auto se rozjíždí – tttt...
- auto troubí – tú, tu, tú, tút
- hrozíme - tytytyty
- opička tančí (zvuky s pohybem) – tá-ta-ta
– tá-ta-ta

Procvičovaná hláska V:

- *Teto, teto, copak je to?*

*To jsou nitky, to jsou kvítky,
to jsou látky na kabátky.*

- dny v týdnu
- hra Na jména (opakuj jméno, kde slyšíš T)

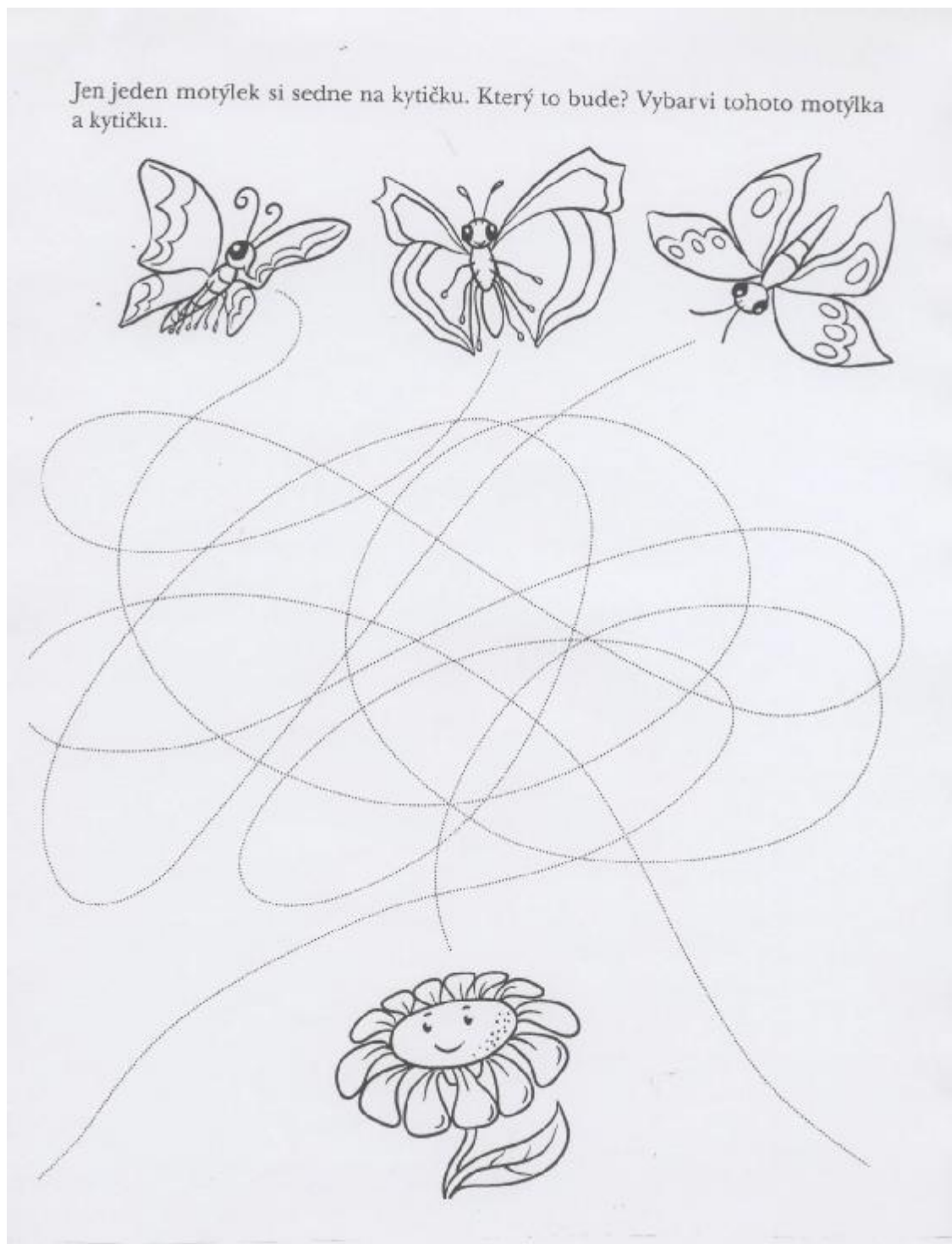
Grafomotorika:

- pracovní list Motýl lítá z kytky na kytku
- pracovní list Let motýla

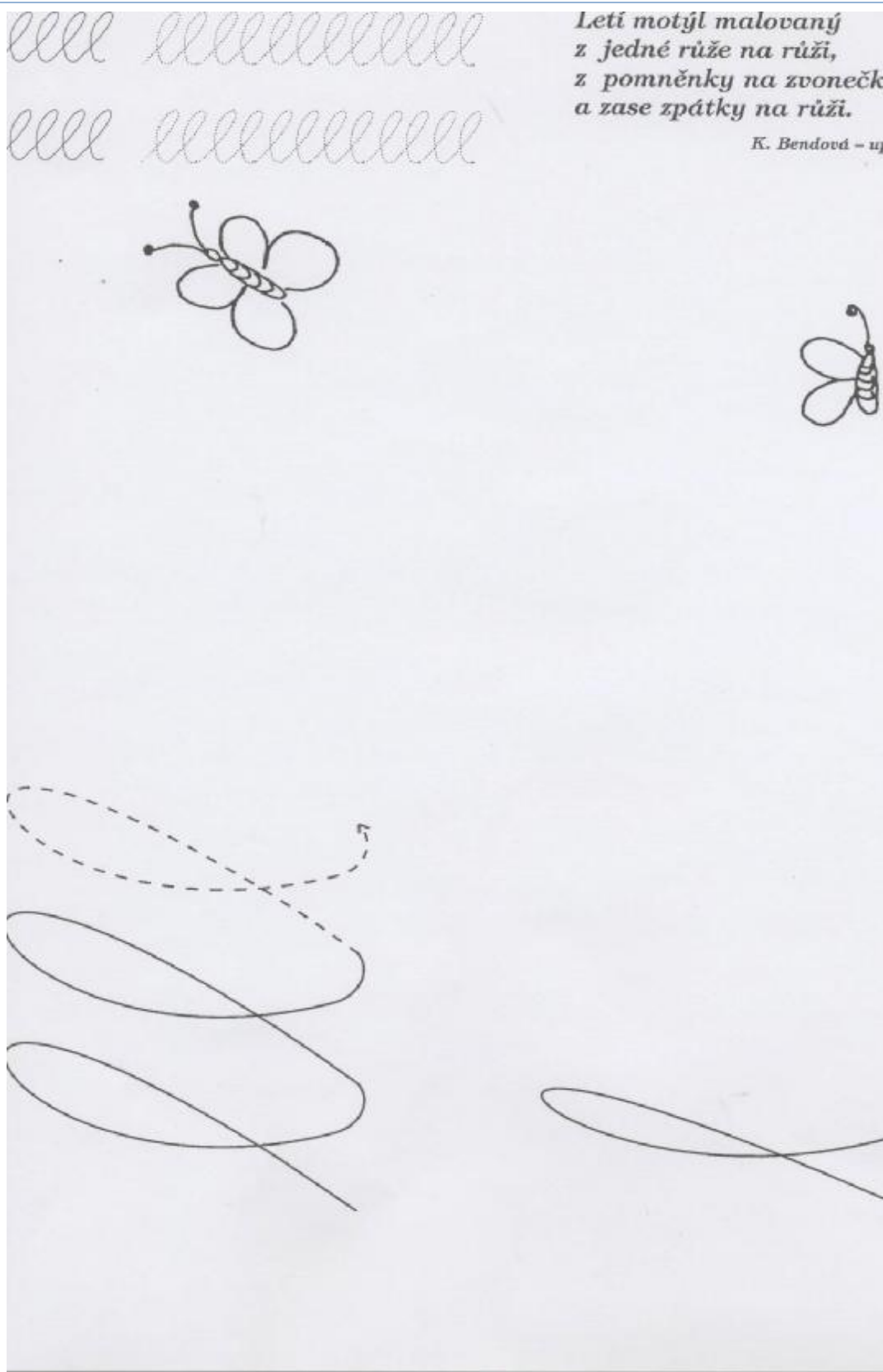
Jiná cvičení:

- sestavování kyticek z drobných materiálů
- vytrhávání z papíru
- najdi stejnou květinu

Motýl lítá z kytky na kytku

Let motýla

DÁDA DOMEK KUPUJE (D)

Dechová cvičení:

- pískání – našpulíme rty, lehce foukáme nebo pískáme
- usměrňování výdechového proudu – foukání do kuličky (papír, polystyrén), snažíme se „projet“ trať

Artikulační cvičení:

- mávání na rozloučenou – špička jazyka se ohýbá nahoru a dolů
- rozjíždění vlaku – tukaní špičkou jazyka na patrovém výběžku
- kola se točí – kroužení jazykem před dolními i horními zuby při zavřených ústech

Nápodoba zvuků:

- pomalý vlak – d-d-d-d-d
- osobní vlak – dy-dy-dy-dy-dy
- rychlík – do-do-do-do-do
- pendolín – du-du-du-du-du

Procvičovaná hláska D:

*Dáda domek kupuje,
u domku i voda je.
Pojedeme k Dádovi,
on o domku nám poví.*

- Cvičení fonemického sluchu: děti reagují (např. vyskočí) na slova začínající slabikami DA, DO, DE, DU

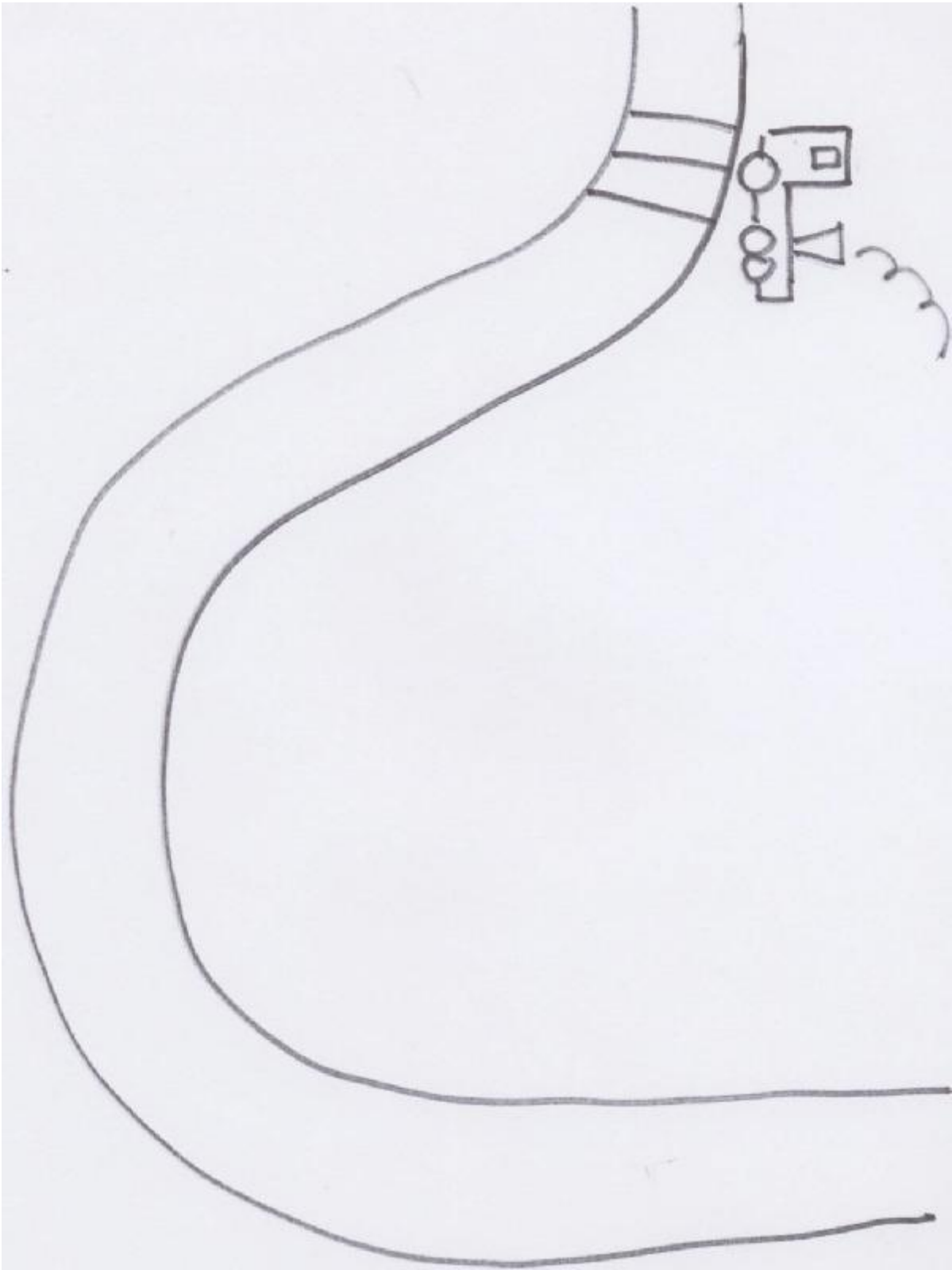
Grafomotorika:

- koleje – dokreslení prázdců na kolejích (pracovní list)

Jiná cvičení:

- hrajeme Domino
- jezdíme po místnosti jako auta – dn, dn, dn
- Hra na pamětnou – ukážeme dětem čtyři obrázky (se slovy začínajícími na hlásku D), poté je otočíme, ptáme se např. Kde je datel?, děti opakují slovo a hledají obrázek

Koleje

HANA MÁ PANENKU (N)

Dechová cvičení:

- cvičení výdechu a hospodaření s dechem – foukání do foukaček
- výdech nosem nnnnnn....

Artikulační cvičení:

- brnkání prstem o spodní ret
- stisknout nos a zpívat -no- na známou melodii
- nabrat vzduch do tváří a splasknutí
- koníček – mlaskání jazykem na tvrdém patře

Nápodoba zvuků:

- podávání si míče dokola – na-na-na
- upozornění - no-no-no
- nesouhlas – ne-ne-ne
- souhlas – ano-ano-ano

Procvičovaná hláska N:

*Hana má panenku,
chodí s ní po venku.
Panenka upadne,
nechce vstát, ne a ne.
Hana pannu napomene:
Nemáš kopat do kamene.*

- Hra na otázky: dětem dáváme různé otázky, na které odpovídají ANO nebo NE

Grafomotorika:

- nafukovací balónky letí nahoru

Jiná cvičení:

- zpívání písniček na slabiky – na, ne, no, ni, ny, nu
- cvičení prostorové orientace – ukaž, co je na stole je, nad stolem je.....

Balónky letí

FOUKEJ, FOUKEJ VĚTŘÍČKU (F)

Dechová cvičení:

- foukáme do barvy (strašidylka)
- prodlužování výdechové fáze – vítr fouká, vlak houká, sova houká
- foukání do pířka (vítr, větřík, vichr)

Artikulační cvičení:

- kapřík, úsměvy, klaun

Nápodoba zvuků:

- vítr zpívá – fíííí
- meluzína hučí – fúúú
- smítko na rtu – fuj

Procvičovaná hláska F:

- *Fouká, venku fouká,
Haf se z boudy kouká.
Fanda volá na Hafa,
Ať vstane a zahafá.*

- co fotí fotograf (děti vybírají a jmenují obrázky s hláskou F)

Grafomotorika:

- listy víří ve větru (pracovní list)
- slalom formulí (pracovní list)

Jiná cvičení:

- pexo
- prstové cvičení – zobáčky
- cvičení jemné motoriky – skákací panáčky

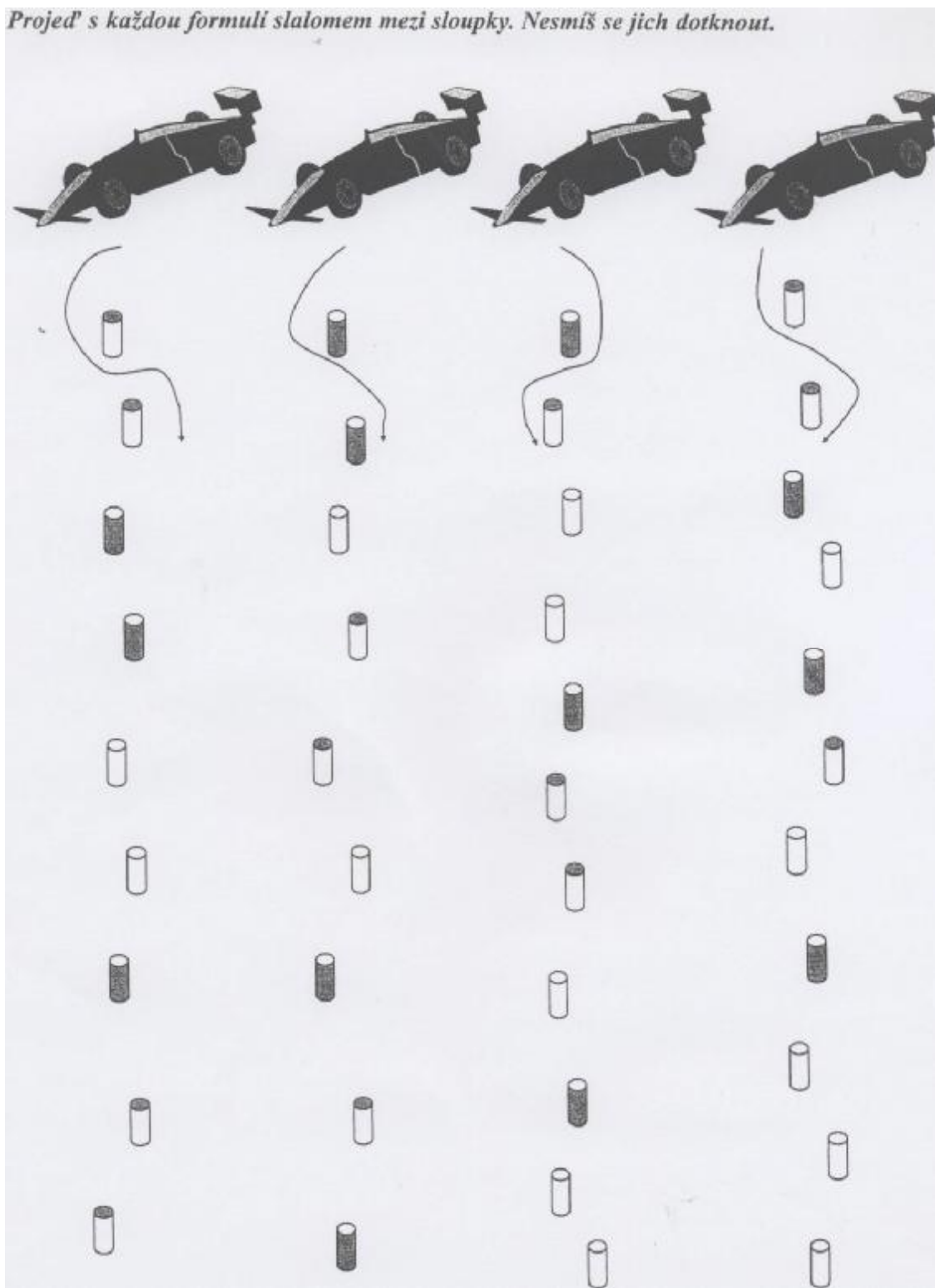
Listy víří ve větru

⁷ Pisanka malého předškoláka – Maria Nováková

Slalom formulí

Projeď s každou formulí slalomem mezi sloupky. Nesmíš se jich dotknout.

8

VENDO, VENDO KOUKNI VEN (V)

Dechová cvičení:

- poznej vůně
- Co vidíš? (na jeden výdech vyjmenovat několi předmětů)
- rozpohybovat větrník

Artikulační cvičení:

- špulíme pusinku do malého kroužku
- králíček ukáže zoubky

Nápodoba zvuků:

- letadlo letí výš – vááááááá.....,
- letadlo letí dolů – vúúúúúúúúúúúúúú.....,
- letadlo se otáčí – vouvouvou.....,
- letadlo přistává - veveveve

Procvičovaná hláska V:

- *Vendo, Vendo, koukni ven,
Vidíš, jak je pěkný den?
Vendo, Vendo, pojd' už ven,
budem válet sudy jen.*

- hledej předměty, které k sobě patří

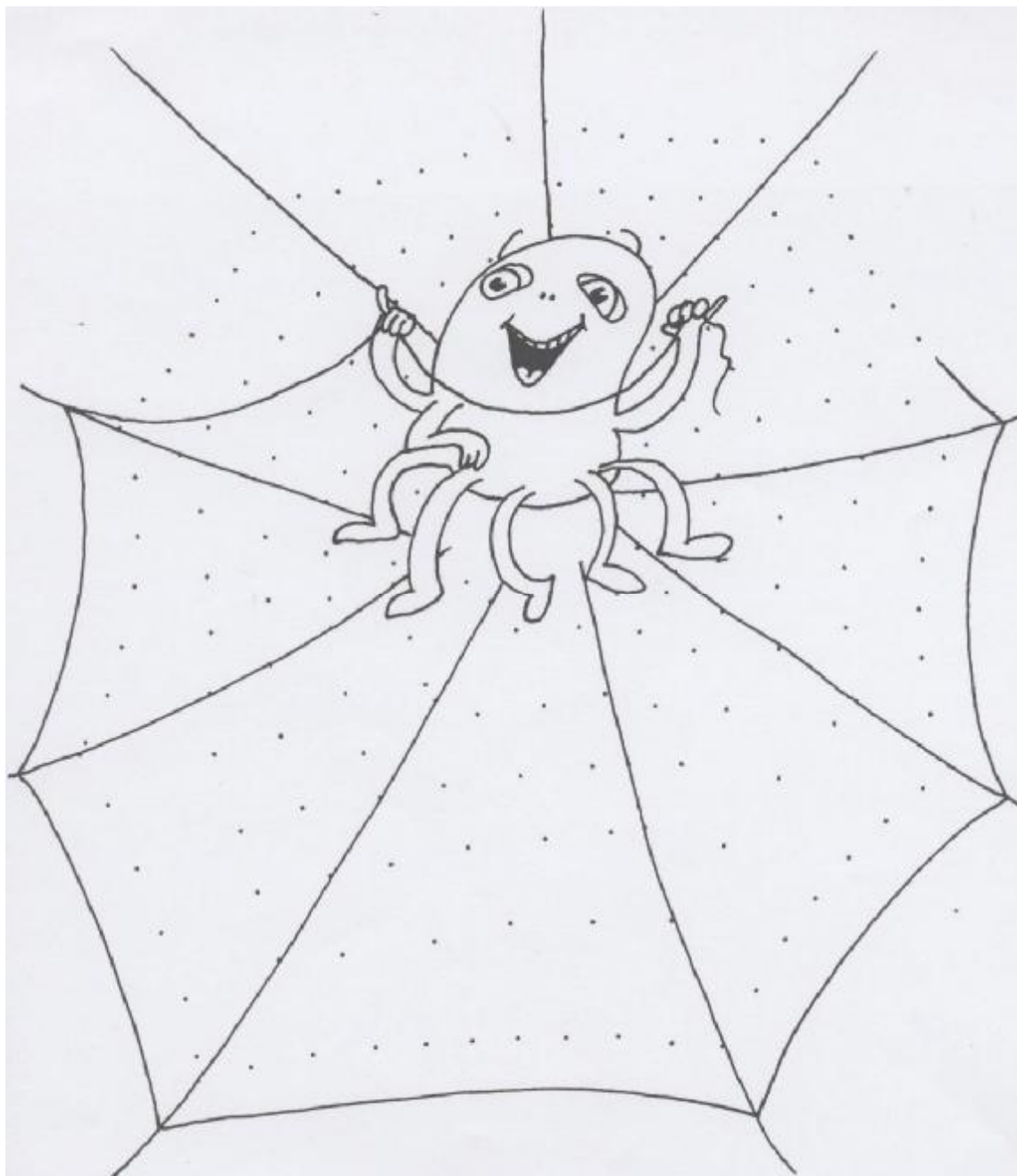
Grafomotorika:

- pavouk souká síť

Jiná cvičení:

- čtení podle obrázků
- vyprávění U vody
- Uvijíme věneček (taneček)

Pavouk souká síť

9

JENDA SEDÍ POD JABLONÍ (J)

Dechová cvičení:

- nácvik hlubokého nádechu a výdechu, sedíme ve dřepu, s nádechem jdeme do stoje s upažením rukou až do vzpažení, s výdechem zase zpět do dřepu

Artikulační cvičení:

- vyplazování jazyka v rychlejším tempu
- roztahování koutků zavřených i pootvřených úst
- špulení rtů a vysouvání dopředu

Nápodoba zvuků:

- radujeme se – jé, jé, jé
- jsme udiveni – jú, jú, jú
- kdo si dá bonbón – já, já, já

Procvičovaná hláska J:

*Jenda sedí pod jabloní,
jablíčka až k němu voní.
Jedno spadlo, hned je zvedl.
To je pěkné, jemine!
Ještě jedno nedojedl
a už má chuť na jiné.*

- hra na auta – děti mají kroužky (volanty) a běhají s nimi po třídě, jedno dítě je strážník a dává pokyny – jedeme, stojíme – děti podle toho reaguji

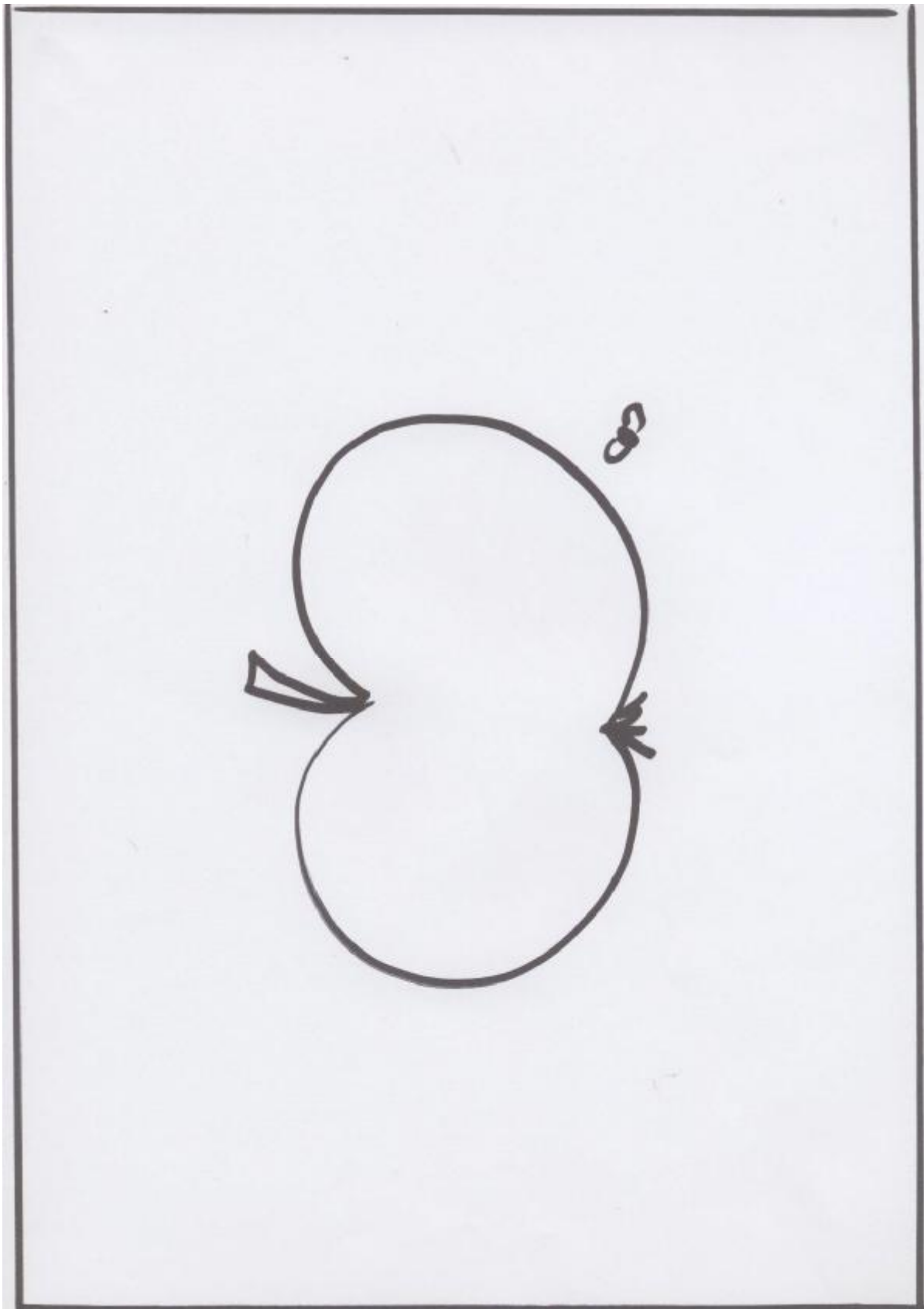
Grafomotorika:

- pracovní list: kolem jablka létá moucha, uvolnění zápěstí

Jiná cvičení:

- písnička: Na jaře, na jaře, čáp jede v kočáře
- koulení malými míčkem ve dvojicích – písnička Koulelo se koulelo
- vymyslíme slova, která začínají na písmenko J (jedna, jedle, jahody, ježek, já...)
- otázky: Co šije maminka?

Kolem jablka létá moucha

II. Logopedické chvílky

KÁJA KOUKÁ NA KUKAČKU (K1)

Dechová cvičení:

- frkání koníka – vydechovaný proud vzduchu rozechvívá rty
- prasklý balónek – nafouknutí obou tváří, prudké vydechnutí

Artikulační cvičení:

- mlaskání jazykem o tvrdé patro – koník kluše
- děda bafá z fajfky - oddalování sevřených rtů tlakem vydechovaného vzduchu

Nápodoba zvuků:

- slepice – ko-ko-ko dák
- kukačka – ku-ku, ku-ku
- kohout – ky-ky-ky
- kačenka – ká-ká-ká
- žába – kva, kva, kvák

Procvičovaná hláska K:

*Kája kouká na kukačku,
na vysokém buku.*

*Volá na ni kuku,
ona na něj kluku.*

- spoj čarou do dvojic, co k sobě patří
koza – kůzle, komín – kouř, mák – makovice, kluk – kolo, holka - panenka

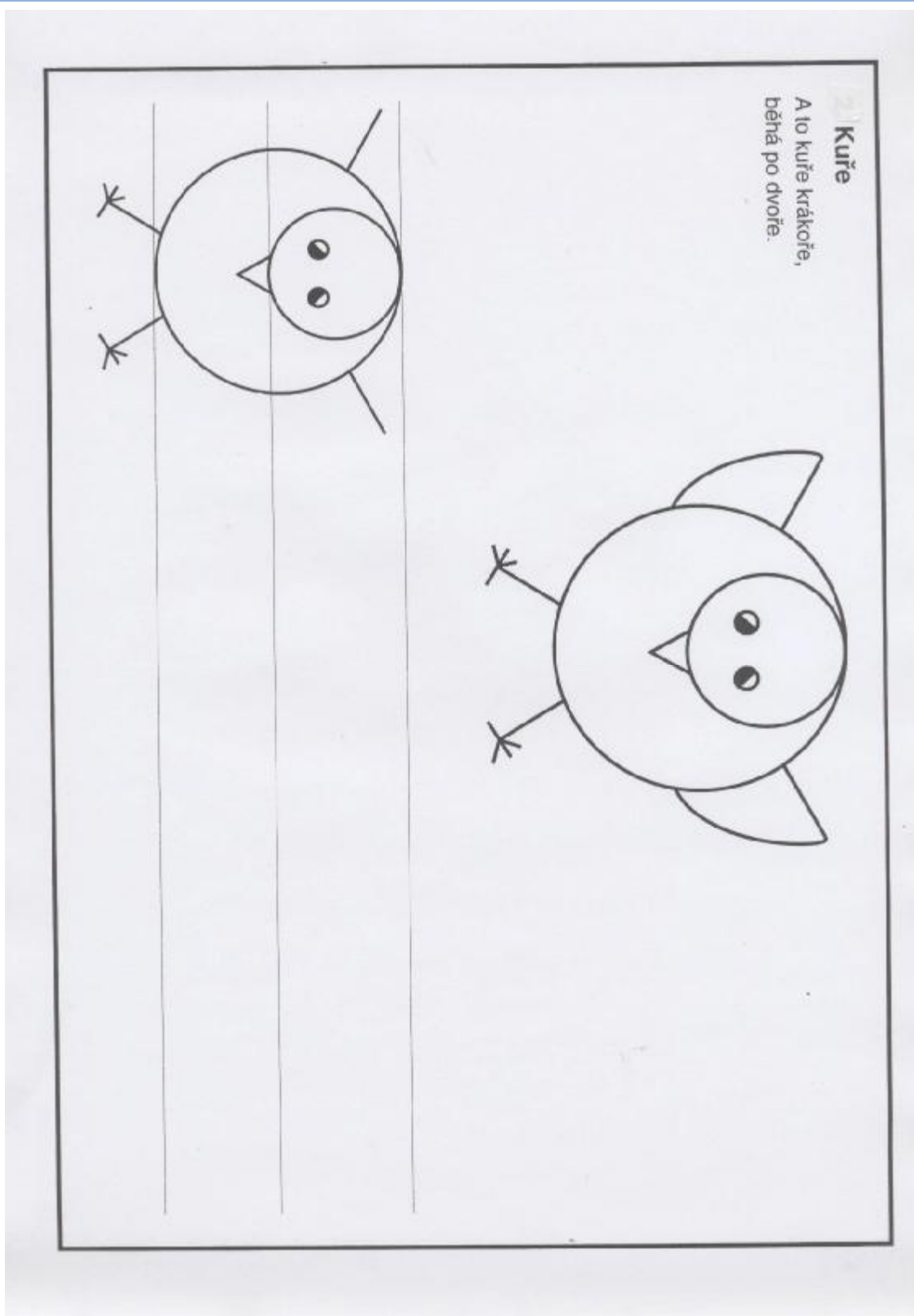
Grafomotorika:

- Skořápko, schovej malé kuřátko – uvolnění zápěstí a zápěstí, nácvik oválu
- Kuře – dokresli kuře dle vzoru

Jiná cvičení:

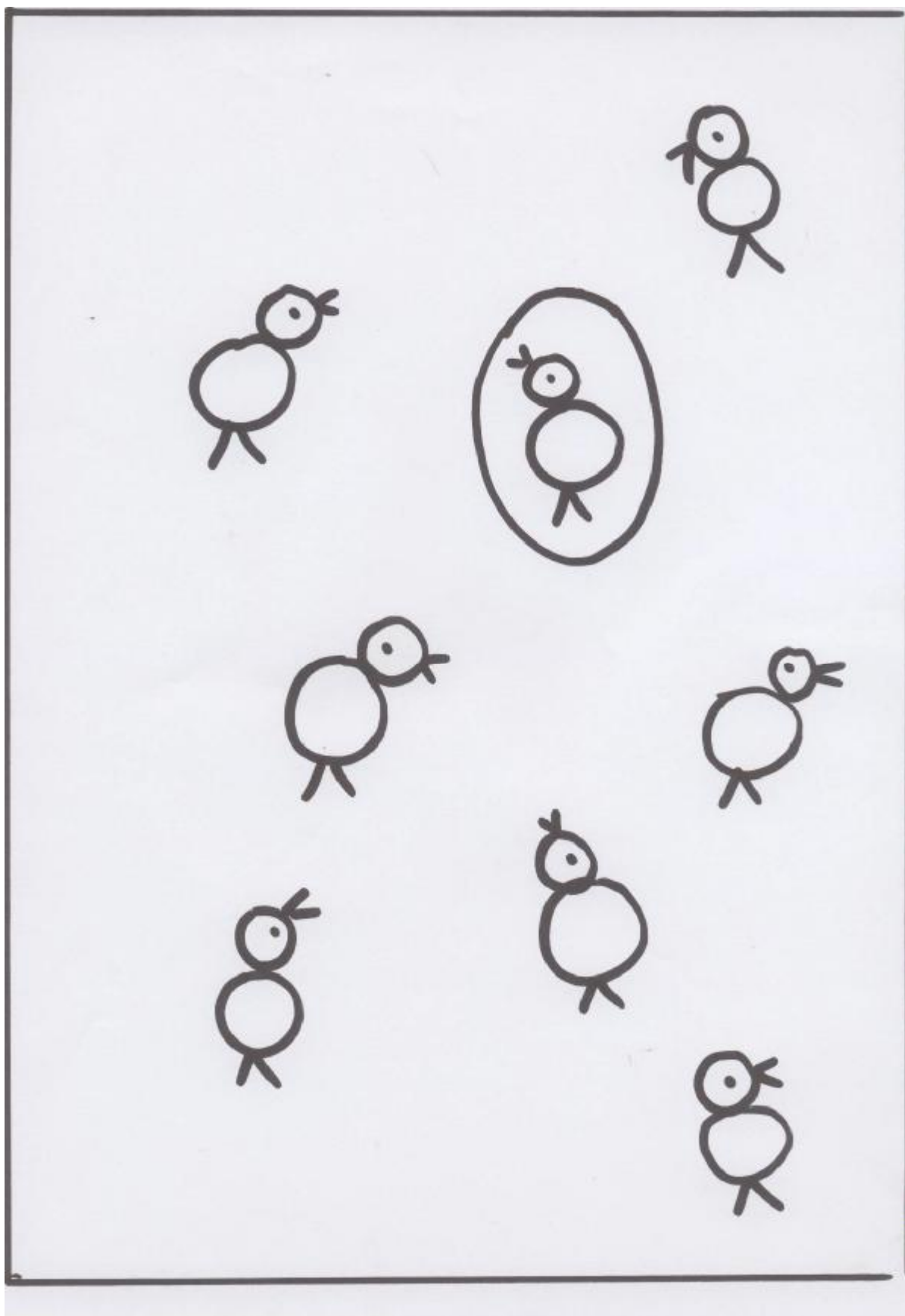
- říkej, co je velké a co je malé nos – nosánek, zvon – zvoneček, stůl – stoleček....
- poznávej mláďata domácích zvířat (ovce – jehňátko, kráva – telátko...)
- pití brčkem, kloktání

Kuře

10

Skořápko, schovej male kuřátko

KOUKÁ MÍNA DO KOMÍNA (K2)

Dechová cvičení:

- Vítr: prudký přerušovaný výdech – ústa jsou mírně otevřená, do dlaně prodlouženě vydechujeme vzduch
- Rybka: nabere vzduch do úst, učitelka počítá do pěti – děti vzduch vypustí

Artikulační cvičení:

- Žužu: ústa jsou otevřená, jazykem se střídavě dotýkáme patra a uvolníme, brada se nepohybuje
- Šnek: stahujeme jazyk dozadu (posílení kořenové části jazyka)
- Garáž: ústa mírně otevřená, hrot jazyka za dolními zuby - výdrž

Nápodoba zvuků:

- To, to, to (přidržíme jazyk dolů a dozadu) – ozve se ko, ko, ko
- Tu, tu, tu (přidržíme jazyk dolů a dozadu) – ozve se ku, ku, ku
- Ga, ga, ga (šeptáme při sevřeném chřípí nosu) – ozve se ka, ka, ka
- Návčik se samohláskou ... ák, ík, ók, ék, úk

Procvičovaná hláska K:

*„Kouká Mína do komína,
kouká Mína do kamen,
kouká Mína do komína,
kominíku, polez ven.“*

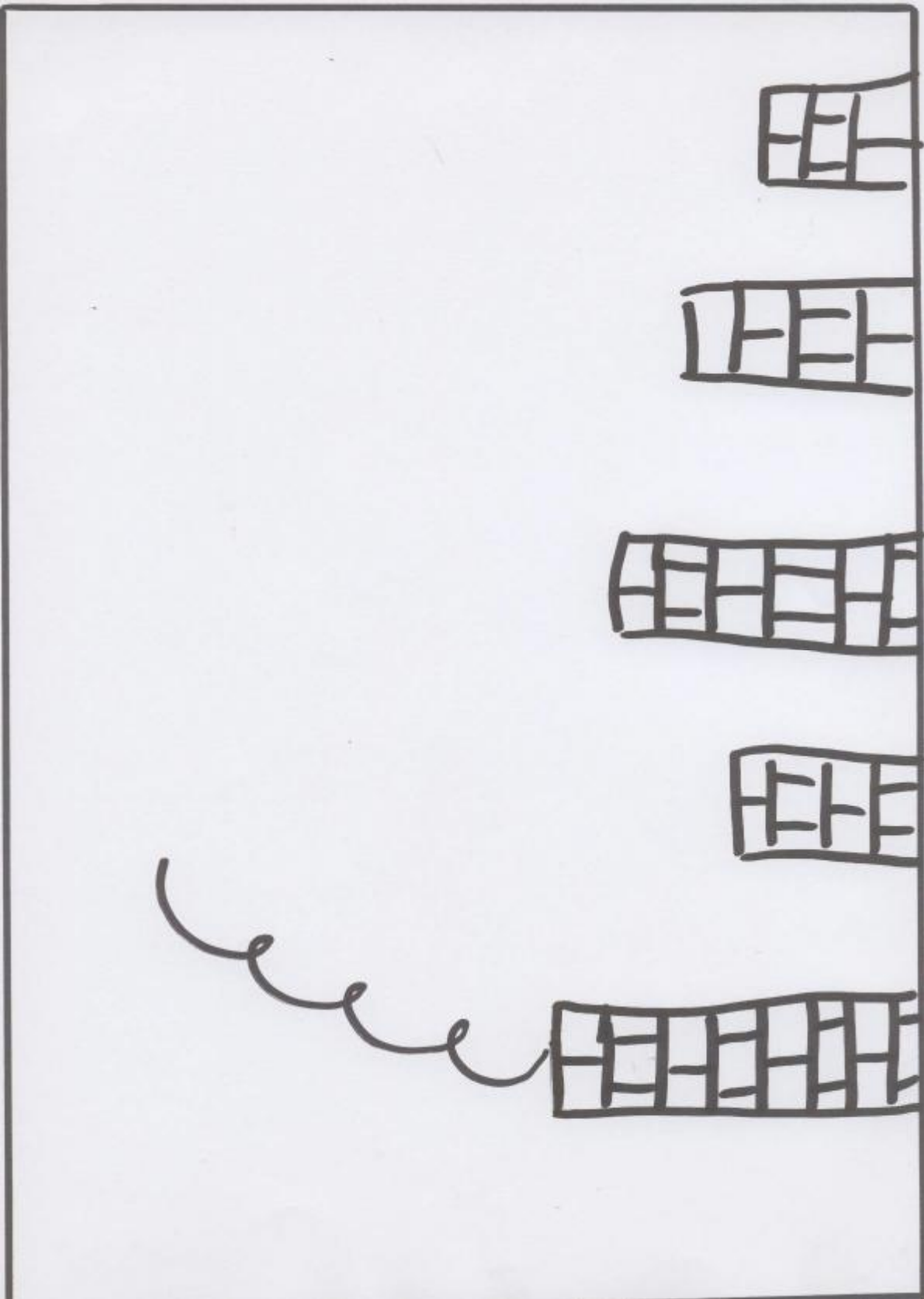
Co dělá Kamila? (vymýšlíme věty) – kýchá, klečí, kutálí, koupe se, děkuje, nakupuje, kope, kolébá miminko

Grafomotorika:

- Komíny: jak se kouří z komínů – pracovní list

Jiná cvičení:

- Pohybová hra na kominíka: Děti stojí roznožmo za sebou v zástupu a ptají se posledního: „Kominíku, kominíku, jsou komíny čisté?“ Poslední (kominík) odpoví: „Podívám se, podívám se, není to tak jisté.“ Proleze pod nohama všech dětí (kominík a postaví se na začátek zástupu.
- Písnička: Kalamajka mik, mik, mik

GUSTA MÁ MÍČ GUMOVÝ (G)

Dechová cvičení:

- nácvik nádechu nosem, výdech ústy
- prudký a krátký výdech, jazyk leží na spodině ústní, hrot jazyka se dotýká dolních zubů (udýchaný pejsek)
- zadržení vzduchu ve tvářích, stimulace patrohltanového uzávěru (potápěč)

Artikulační cvičení:

- šneček – špička jazyka směřuje za dolní zuby, stáhnutím dozadu se vyklene kořenová část jazyka
- auto v garáži – jazyk leží na spodině ústní, hrot jazyka za dolními zuby, výdrž

Nápodoba zvuků:

- kačenka - ga-ga-ga
- kloktání vody - glo-glo-glo
- fotbal – gól, gól, gól

Procvičovaná hláska G:

*Gusta má míč gumový,
kdo má také takový?
Dává góly, ten to umí!
Gusta je kluk jako z gumy.*

- Kimova hra s předměty: lego, guma, špagety, vagónek, gormit, igelitka, gumáky, gumový míč, magnet, granule

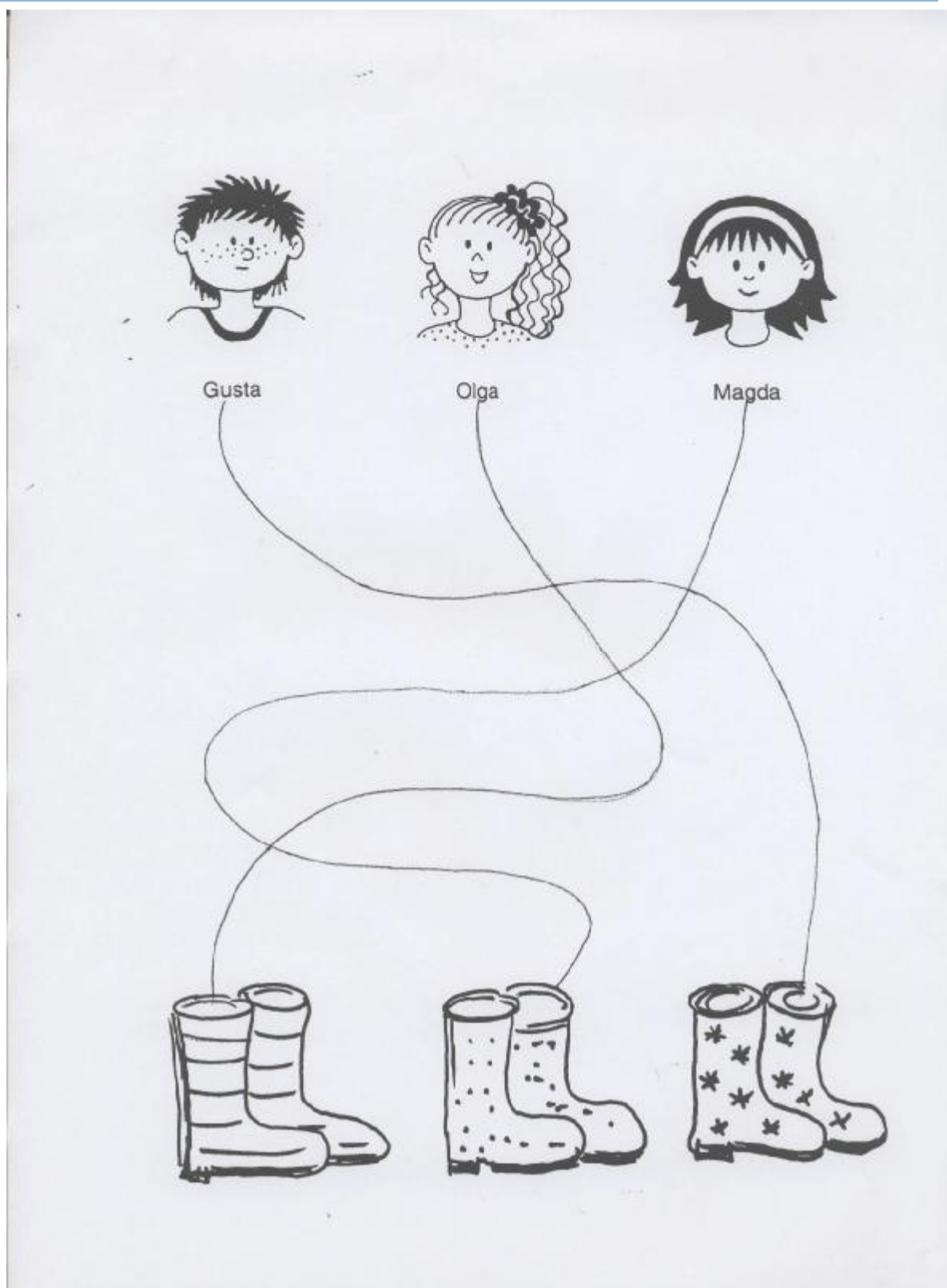
Grafomotorika:

- komu patří gumáky – obtáhnutí předkreslené cesty jedním tahem

Jiná cvičení:

- kloktání vody
- pití brčkem
- cvičení hrubé motoriky – kopání míče do branky – gól

Komu patří gumáky

HONZÍK HOUSLISTA (H)

Dechová cvičení:

- foukání do peříček
- foukadlo (pěnový míček)
- pejskovo dýchání (rychle)
- dýchání miminka (pomalu)
- kontrola nádechu a výdechu při cvičení

Artikulační cvičení:

- prudké vyřazení H (přiložení ruky na krk)
- korytko
- placka (přisátí jazyka na patro)
- přehazování bonbónu z tváře do tváře

Nápodoba zvuků:

- sova houká – húhúhú....
- Pes štěká – hafa, haf,
- koník řehtá - hihihí.....
- maminka houpá – houpi hou.....

Procvičovaná hláska H:

- *Malý **H**onzík houslista
zahrál pěknou písničku.
Že byl hoch jak malina,
dal své holce hubičku.*
- O kobylce Hnědce (četba, vyprávění)
- vláček veze zboží – na H (hodiny, holínky, houby,)
-

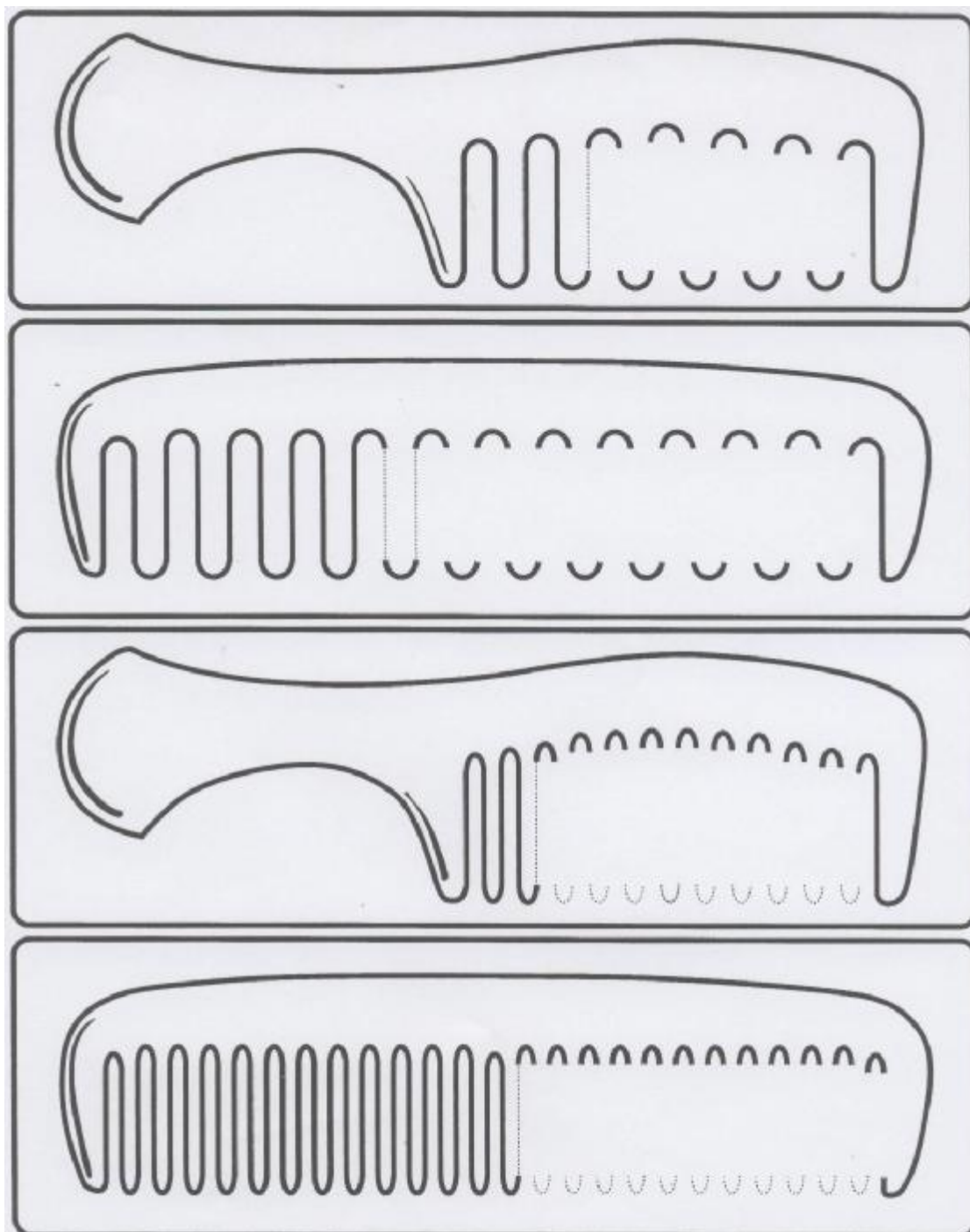
Grafomotorika:

- Hřebeny (pracovní list)

Jiná cvičení:

- písnička Halí belí
- Honzo vstávej (pohybová hra)
- na koníky (překážková dráha)

Hřebeny

11

¹¹ Jak Pes logopes připravoval děti na psaní – Ivana Novotná

KOLEM BUCHET LÍTÁ MOUCHA (CH)

Dechová cvičení:

- nádech nosem, výdech ústy (ze dřepu do stoje a zpět, ruce zvedáme vzhůru)
- prodloužený nádech – čichání ke květině
- zmrzlé ruce – otevřenými ústy prudce vydechujeme teplý vzduch na ruce

Artikulační cvičení:

- šašek – úsměv střídáme se špulením rtů
- mňam – olizujeme jazykem rty kolem dokola
- ještěrka – pohyb jazyka v koutcích ze strany na stranu
- zívání – otevírání úst ze široka

Nápodoba zvuků:

- smějeme se – cha-cha, che-che, chi-chi, cho-cho, chu-chu
- vzdycháme – ááááách, óóóóoch, ééééech, ííííích
- tlučeme kladivem – buch, buch, buch

Procvičovaná hláska CH:

*Kolem buchet lítá moucha,
Michal po ní holí bouchá,
Michale, Michale,
na to není hůl.
Moucha ti ulétne,
buchty bude půl.*

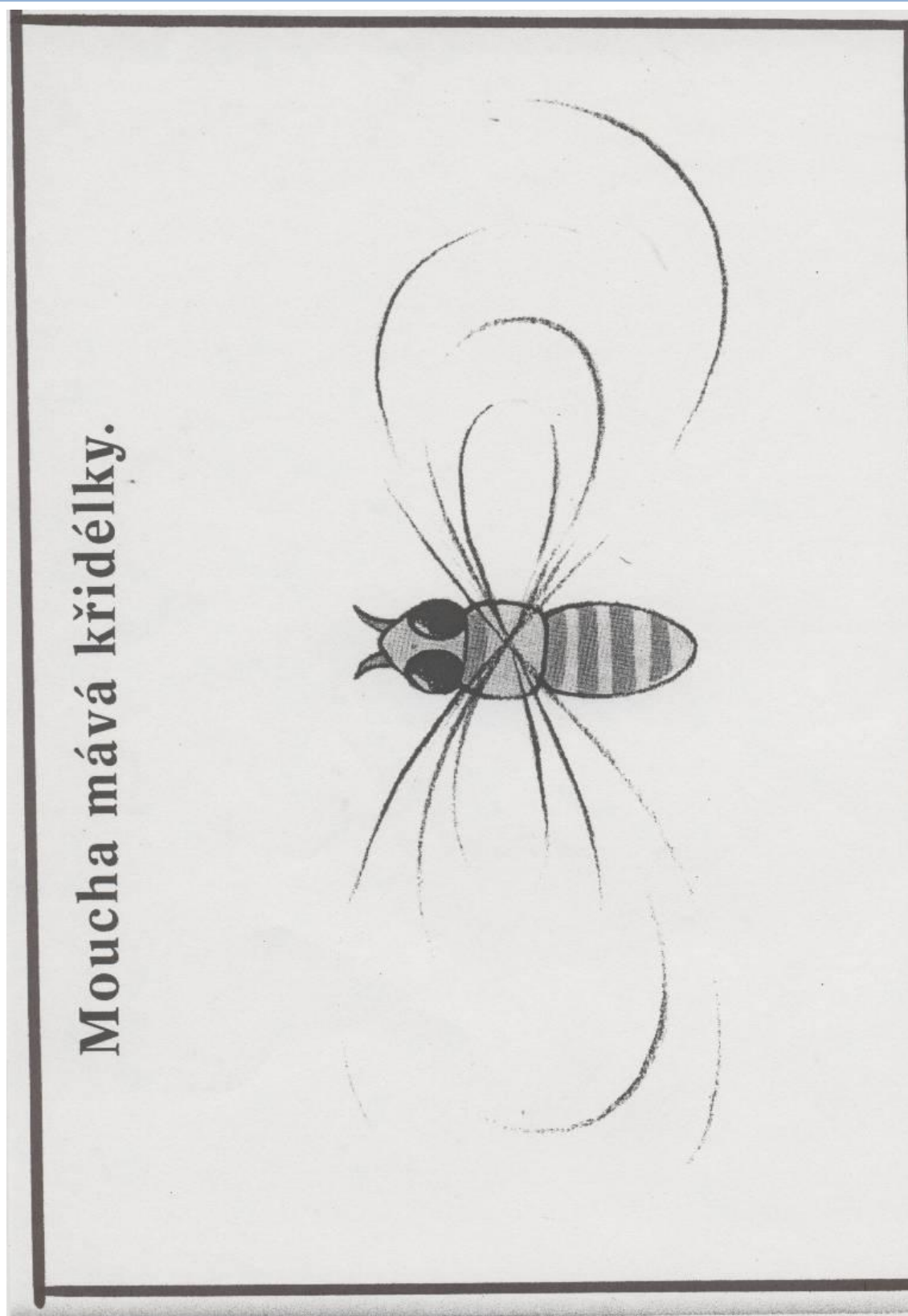
- hra na ozvěnu (učitelka zavolá slovo a děti tiše opakují)
slova: chata, chobot, ucho, moucha, buchta, chumelí, chodník, chytá, máchá, chléb,
kachna, muchomůrka, kuchtík

Grafomotorika:

- moucha mává křídélky

Jiná cvičení:

- zpívání písničky Chytil táta sojku
- obrázkové čtení

12

¹² Rozumíš mi? – Ivana Fialová

III. Logopedické chvílky

PODÍVEJTE DĚTI (Ť)

Dechová cvičení:

- nácvik prodlouženého výdechu – foukání do provázku s korálkem, nápodoba kyvadla
- nácvik prodlouženého nádechu nosem a výdechu spojeného s vyslovením slova (např. tiká, Otík, letí, Káťa, fotí, chytí, pití, ťuká, kvítí)

Artikulační cvičení:

- uvědomění si středu jazyka – kočička se protahuje – špičku jazyka dáme za horní zuby, hřbet jazyka vyklene nahoru k tvrdému patru
- posílení jazyka – letící šíp – máme pootevřená ústa, špička jazyk směřuje rovně dopředu

Nápodoba zvuků:

- hodiny tikají – tik-tik, tik-tik, tik-tik
- budík tiká – tik-tak, tik-tak, tik-tak
- tiše našlapujeme – ťap, ťap, ťap
- ťukáme – ťuk, ťuk, ťuk

Procvičovaná hláska Ť:

*Podívejte děti,
léto někam letí.
Jen leť, léto, leť
ptáky na jich ved'.*

- hra: Kde je budík? Učitelka schová ve třídě budík, úkolem dětí je hledat ho podle tikotu. Hra slouží k rozvíjení jemné rozlišovací schopnosti sluchu.

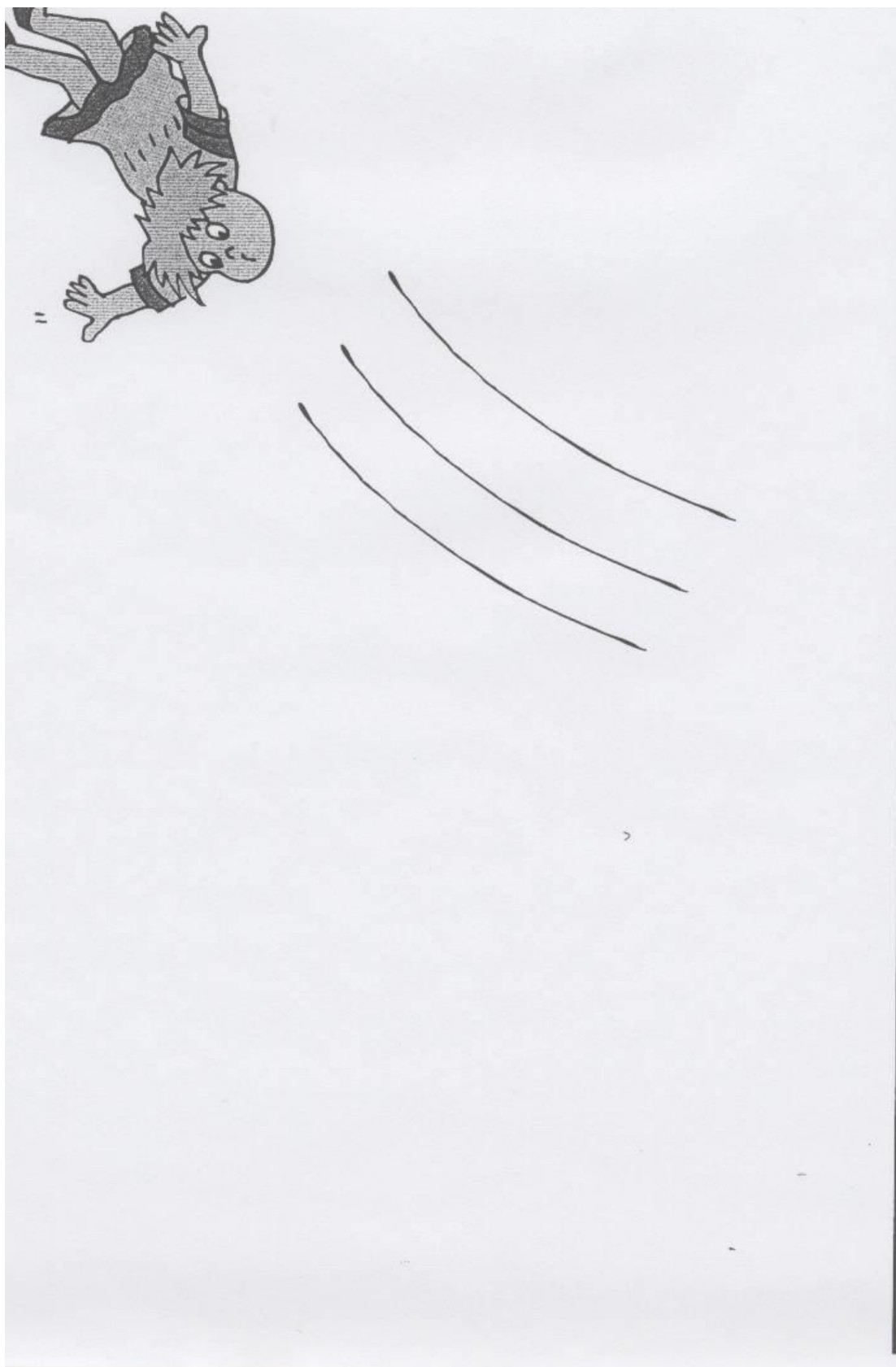
Grafomotorika:

- podívejte děti, Naďa dolů letí

Jiná cvičení:

- Hra: Všechno lítá, co peří má. (místo lítá používáme letí)
- zametání smetí

Nad' a dol' letí

¹³ Říkadla a omalovánky – Asociace logopedů ve školství, o.s.

DĚDA DĚLÁ DĚTEM LODĚ (Ď)

Dechová cvičení:

- usměrňování výdechového proudu – foukání do vody (lavory s vodou)
- děláme malé a velké vlny, loďky z ořechových skořápek (můžeme foukat i pomocí brčka)

Artikulační cvičení:

- olizujeme horní ret zprava doleva a zpět
- přeléváme vzduch z jedné tváře do druhé
- brnkáme prstem o spodní ret
- ohnutí špičky jazyka na tvrdém patře

Nápodoba zvuků:

- vytýčíme dětem krátký úsek, který musí přejít a při tom opakovat slabiky:
- di, di, di
- d'a, d'a, d'a
- dě, dě, dě
- d'u, d'u, d'u
- d'o, d'o, d'o

Procvičovaná hláska Ď:

*Děda dělá dětem loď,
děti s nimi chodí k vodě.
Dívají se za loď,
jak na vodě závodí.*

- hra: VADÍ X NEVADÍ, hru uzpůsobíme věku dětí

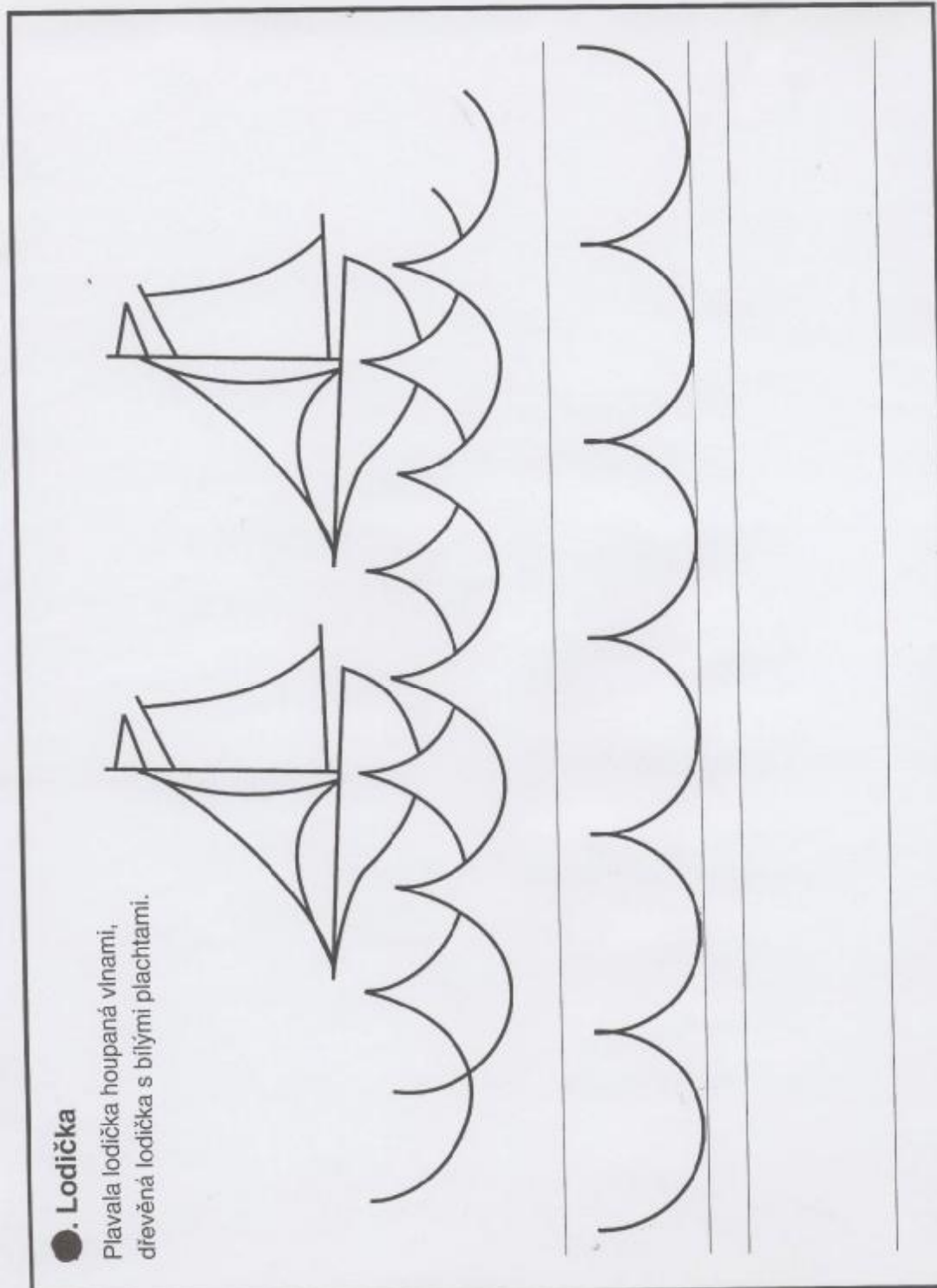
Grafomotorika:

- loďka pluje na vlnách

Jiná cvičení:

- skládání různobarevných loďek z papíru
- hrajeme divadlo
- písnička „Není nutno“

●. Lodička
Plavala lodička houpaná vlnami,
dřevěná lodička s bílými plachtami.

The image shows a worksheet for a craft activity. On the left, there are two identical line drawings of sailboats. Each sailboat has a triangular sail and a hull. To the right of the drawings is a series of horizontal lines. The top line is a wavy line, representing the sea. Below it are three straight horizontal lines, representing the hulls of the boats. The entire page is enclosed in a rectangular border.

MALÉ ŠTĚŇĚ UTÍKÁ (Ň)

Dechová cvičení:

- cvičení dechové výdrže – pomocí brčka přenášíme malé obrázky štěňátek k mamince

Artikulační cvičení:

- špulení rtů a posílání pusinek
- mávání jazykem – široce otevřená ústa, špička vypláznutého jazyka se ohýbá
- rozkmitání rtů výdechovým proudem – frkání koníka
- zívání

Nápodoba zvuků:

- zpíváme melodii známé písničky „Skákal pes“ se slabikami
- ňa, ňa, ňa
- ni, ni, ni
- ně, ně, ně
- ňo, ňo, ňo

Procvičovaná hláska Ň:

*Pod jabloní děti honí,
malé štěňátko.
Hnědé štěně kňučí, ňafá,
chytit se však nenechá*

- hra: Vařila maminka (kašičku, koberec, polívku, stůl, brambory, maso, tričko, bačkory, rýži ...) , když učitelka vysloví jídlo, děti říkají MŇAM, MŇAM, MŇAM, TO SI DÁM.

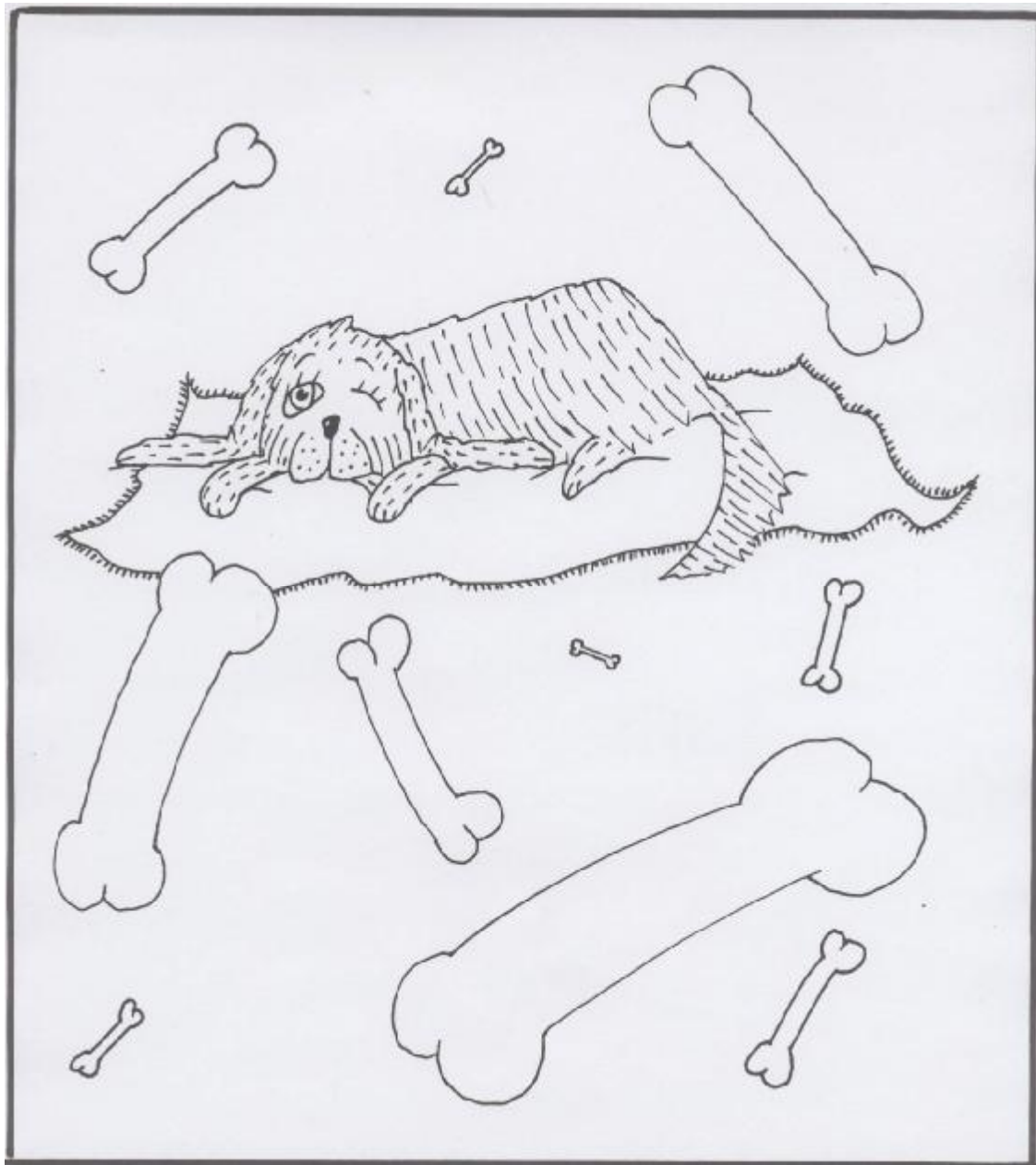
Grafomotorika:

- štěňátko rozházelo kosti – spoj kosti od nejmenší po největší

Jiná cvičení:

- hra: voní x nevoní
- odkud zvoní zvoneček: Děti jsou v kruhu a mají zavřené oči. Učitelka zazvoní na zvoneček z různého místa ve třídě. Děti určují rukou směr odkud zvuk přichází.
- písnička „Já mám koně“

Štěňátko – kosti

15

¹⁵ Hravé úkoly pro předškoláky – Pavel Malčík

SVIŤ, MĚSÍČKU, SVIŤ (ĎŤŇ)

Dechová cvičení:

- sání brčkem (včelky sbírají šťávu z květu)
- slova na jeden výdech – děda dělá lodě....
děti chodí k vodě...
ve vodě jsou hadi....
dědo, díky, díky...

Artikulační cvičení:

- nácvik před zrcadlem – kočičí hřbet (hřbet jazyka přejíždí po tvrdém patře)
- koník – mlaskání jazykem na tvrdém patře

Nápodoba zvuků:

- dítě volá: díky, díky
- ptáček pípá: píp, píp
- dítě dělá: ťapy, ťap
- hodiny tikají: tiky-tiky, tik-ťak
- popletené hodiny: tiky, ťapy, tip, ťap, ťuk.....
- koťata mňoukají: mňouky mňou
- mlsáme: mňamy mňam

Procvičovaná hláska ĎŤŇ:

Vodníček vypravuje:

- *Sviť, měsíčku, sviť,
ať mi šije nit.
Šiju, šiju si botičky
do sucha i do vodičky.
Sviť, měsíčku, sviť,
ať mi šije nit.*

Odpovědi na otázky: obrázky nám napovědí

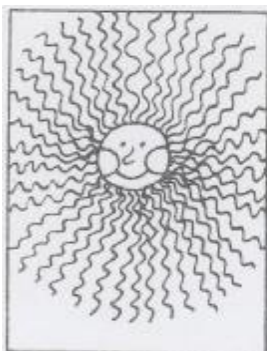
Grafomotorika:

- Sluníčka
- tenisová raketa

Jiná cvičení:

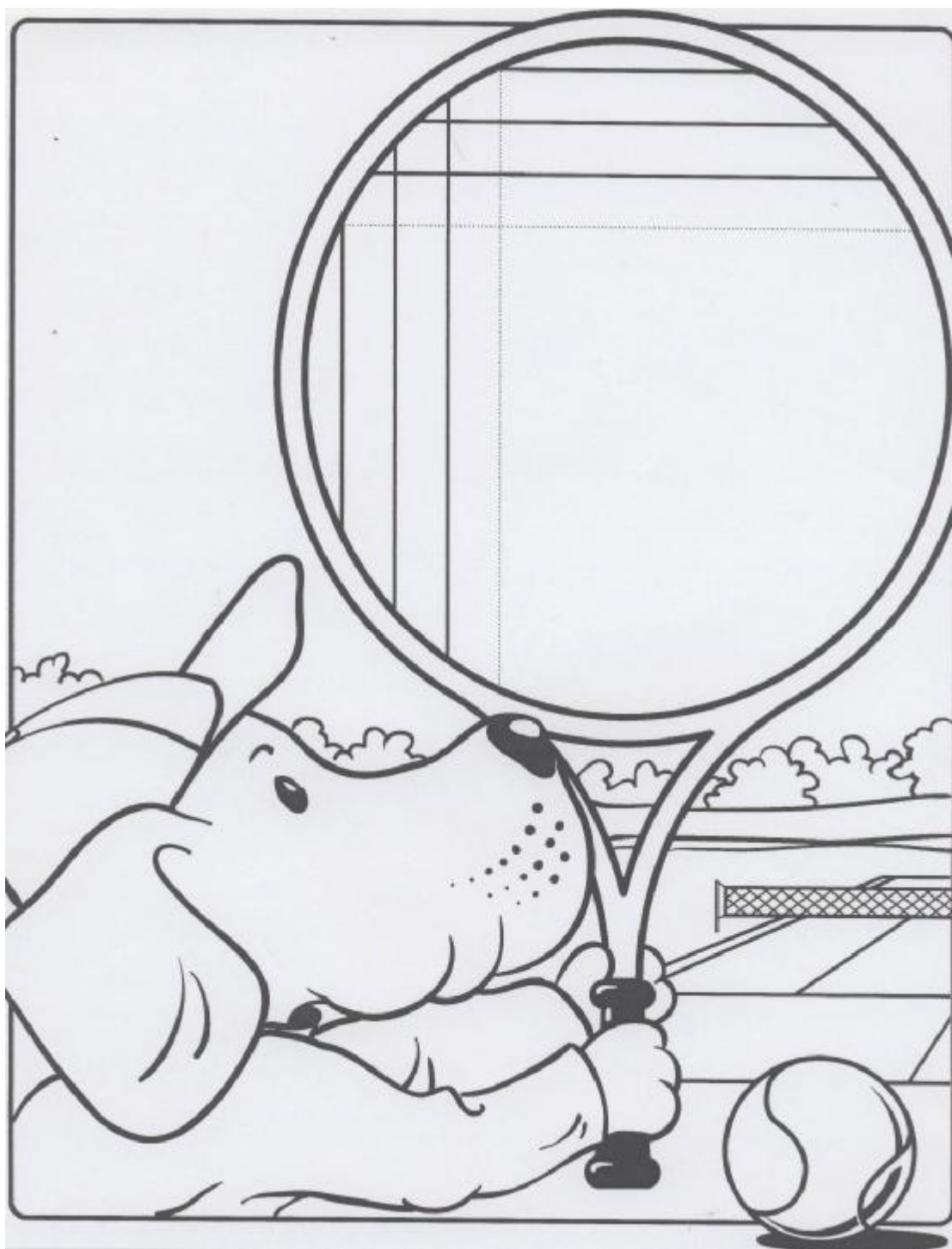
- V bludišti
- Písnička Hrálo si koťátko

Sluníčko

16

Tenisová raketa

17

¹⁷ Jak pes logopes připravoval děti na psaní – Ivana Novotná

LEZE HLEMÝŽĎ V POLI (L1)

Dechová cvičení:

- foukání lístečků do košíku – dvojice dětí
- zvedání listu papíru bříškem - nádech

Artikulační cvičení:

- houpačka (špička jazyka se houpe nahoru a dolů)
- koberec (ohrnutí jazyka na tvrdé patro)
- kladívko (třukání jazykem na horní ret)

Nápodoba zvuků:

- zpívání písniček na LA, LE, LI, LO, LU
- čáp klape zobákem – klapi, klapi, klap + tleskání
- kladívko klepe – klepi, klep (pohyb paží)

Procvičovaná hláska L:

- *Leze hlemýžď v poli,
leze do údolí.*

Leze, leze do zelí,

Doleze tam v pondělí.

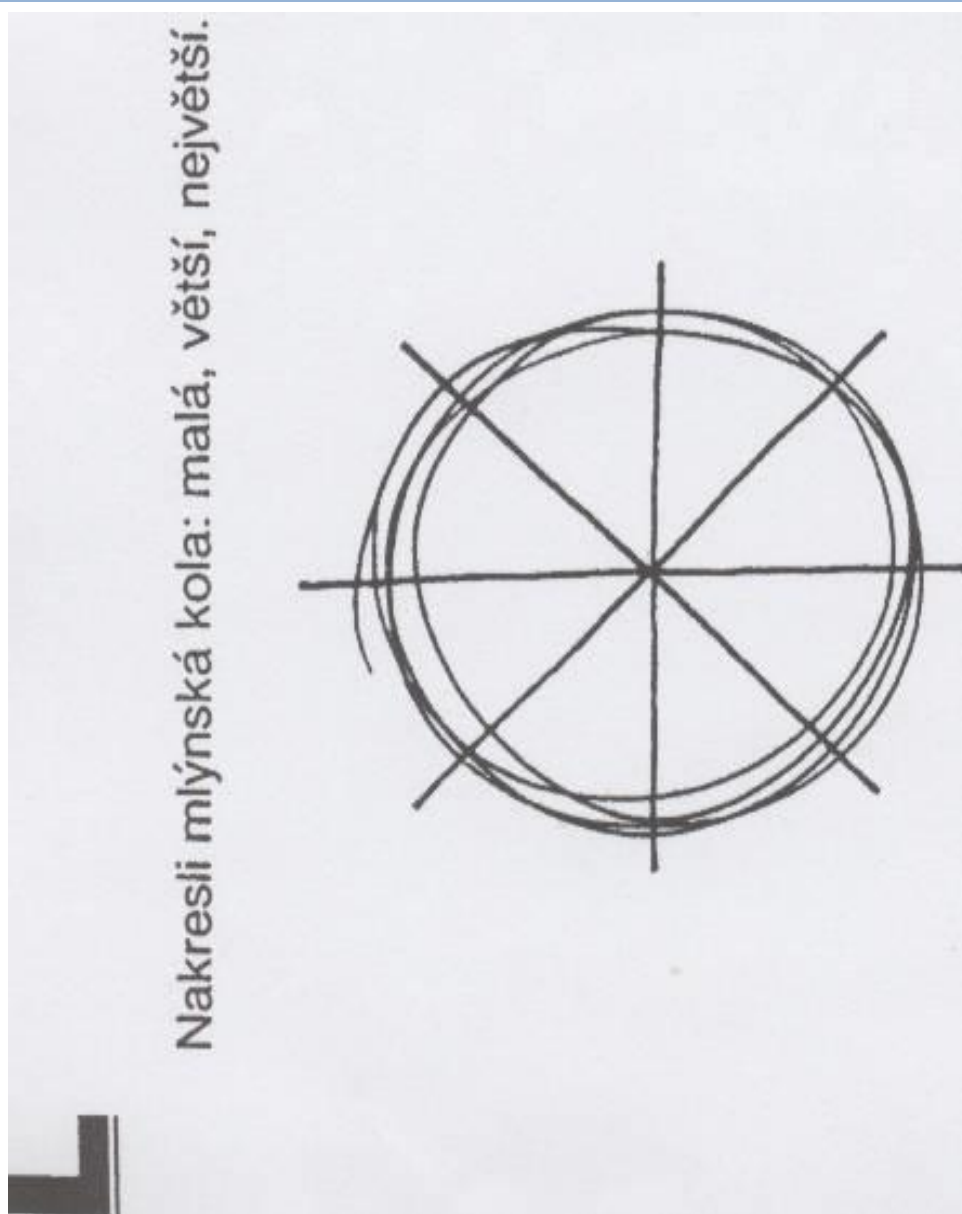
- jednoduchá slova LA, LE
- vymyšlení jmen na L
- slova s L uprostřed (obrázky)
- slova s L na konci (obrázky)

Grafomotorika:

- mlýnská kola (malá, velká) – pracovní list

Jiná cvičení:

- Mlýnek stavím na potoce (písnička)
- modelování hlemýždě

18

¹⁸ Hrajeme si s řečí – Bohdana Pávková, Richard Šmarda

NAŠE MALÁ KAMILA (L2)

Dechová cvičení:

- foukání brčkem do mýdlové vody
- foukání bublin pomocí bublifuku – kontrola síly výdechu

Artikulační cvičení:

- zvětšování rozsahu čelistního kloubu – otvíráme a zavíráme ústa v maximálním rozsahu (kousnutí do jablíčka)
- vojáček – špičkou jazyka se dotýkáme dásňového výstupku za horními zuby – výdrž
- zatoulaná myška – špička jazyka se střídavě dotýká horního a dolního rtu při otevřených ústech

Nápodoba zvuků:

- hrajeme si na ozvěnu: ÁL, ÉL, ÍL, ÓL, ÚL
- voláme na sebe: HOLA, HOLA

Procvičovaná hláska L:

*Naše malá Kamila,
bavila se bavila.
Dělala mydlínky,
foukala bublinky.*

- Obrázkové karty – co děti dělají a co k tomu potřebují: plave, skládá, nalévá, lyžuje (puzzle, limonáda, mléko, lyže, hůlky, plavky)

Grafomotorika:

- pracovní list, Julinka plavala – nakresli vlnky na rybníku
- bludiště – najdi po cestě slova s hláskou L

Jiná cvičení:

- co je žluté, zelené, bílá, fialová
- oblečení: šála, podkolenky, holínky, klobouk, pantofle, pláštěnka, slipy,
- písnička: Šla Nanyňka do zelí

Julinka plave

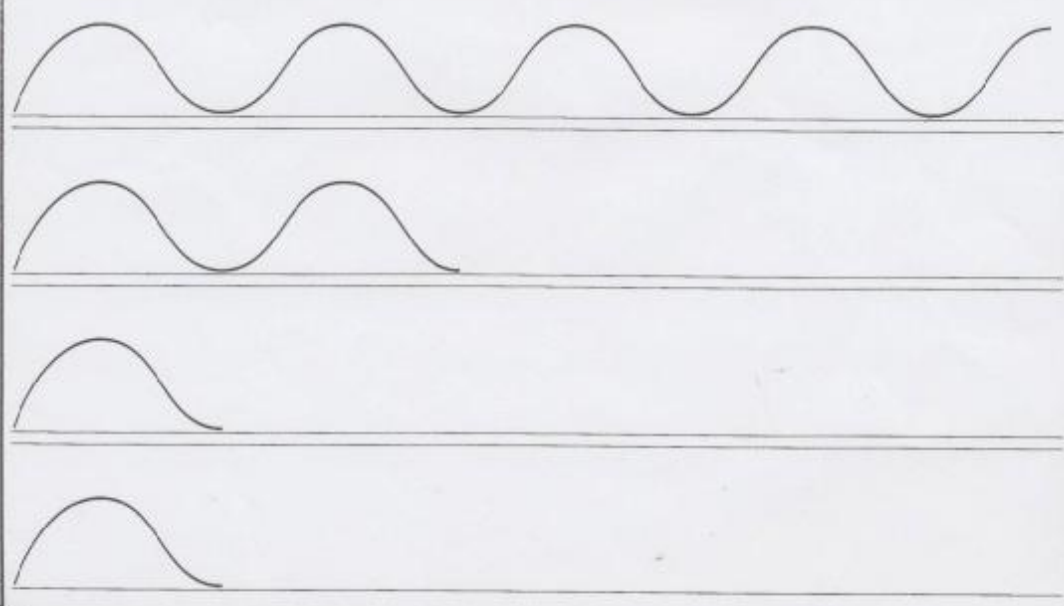
L

Než Julinka plavala,
smutně na molu plakala.

Až Julinka ve vodě plavala,
dokola vesele cákala.

Na rybníku vlny jsou, kreslí jednu za druhou.

19

Bludiště

Bludiště **L**

Bludiště: Od studánky uprostřed lesa vedou 2 cesty. Každá z těchto cest vede na jinou louku. Dokážeš dojít na louku i Ty? Co cestou potkáš? (Jdi po bílých cestách.)

Slova: liška – anděl – lupič – čelo, vlak – kluk – kaluž – žlutý klíč, pálka, slon

20

²⁰ Logopedická cvičení – Blanka Hauserová, Monika Šulistová

IV. Logopedické chvílky

CO TO CINKÁ (C)

Dechová cvičení:

- usměrňování výdechového proudu – foukání do lehkých předmětů – najít cíl
- nafukování balónek, poslech vypouštění vzduchu

Artikulační cvičení:

- úsměvy – sevřené rty, rty mírně od sebe
- masáž rtů jazykem

Nápodoba zvuků:

- zvoníme na zvoneček – cin, cin
- tleskání – paci, paci
- zlehka dupeme – cupi cup
- šeptáme ostré TTTT à ozývá se CCCC
- cvrček - CCC

Procvičovaná hláska C:

- *Co to cinká za vesnicí?
Kluci jedou po silnici.
Vincek dělá koníka,
Celou cestu utíká.*

*Co mi dáš? (opici)
Co ti dám? (slepici)
Co mi dala? (ovoce)
Co ti dala? (vejce)*

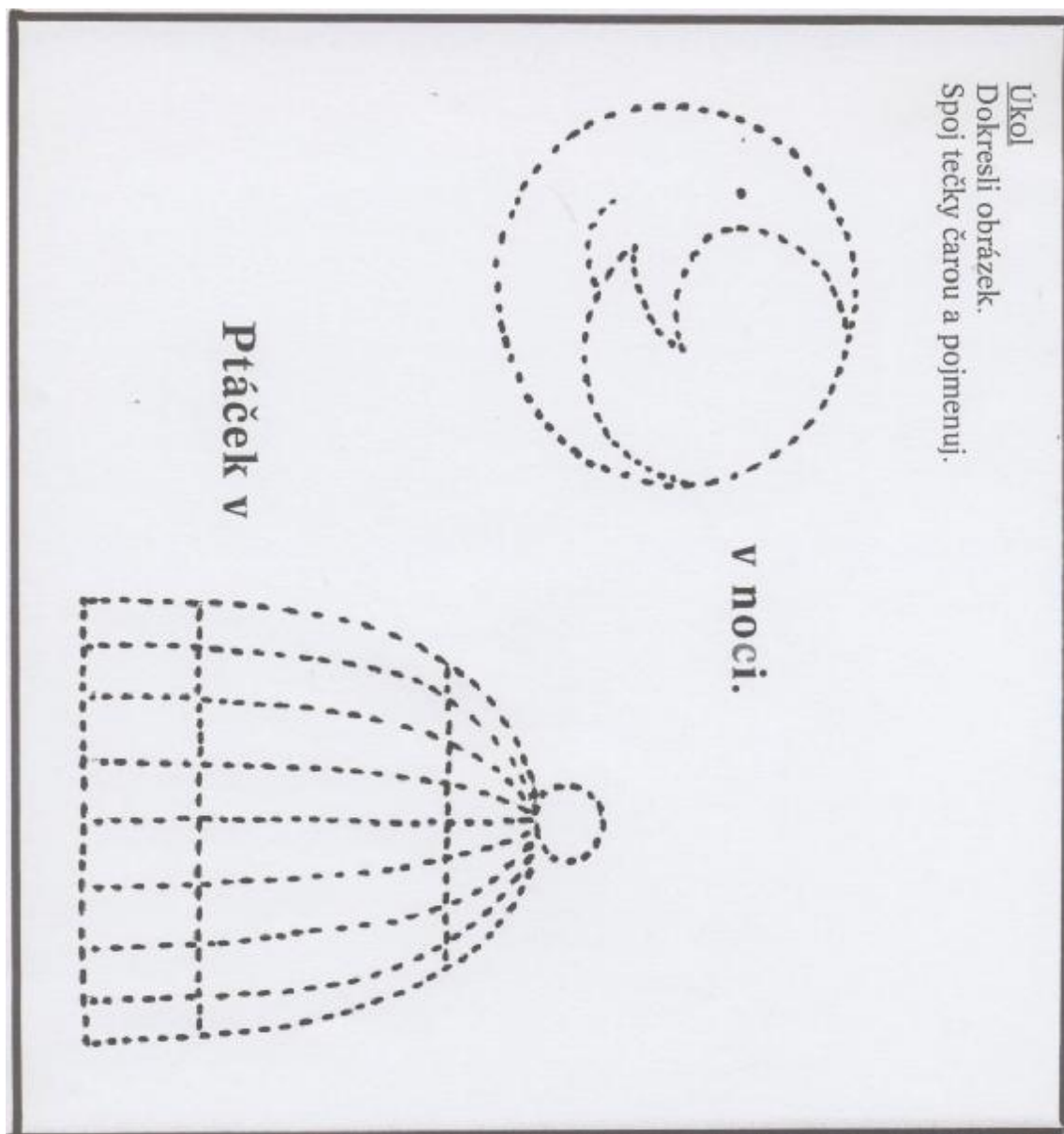
Grafomotorika:

- dokreslování obrázku – měsíc v noci, ptáček v kleci

Jiná cvičení:

- hádanky s omalovánkou
- co sezobne slepice
- malování štětcem – kraslice

Měsíc v noci a ptáček v kleci

21

²¹ Rozumíš mi? – Ivana Fialová

SOVA HOUKÁ PO LESE (S)

Dechová cvičení:

- foukání do nafukovacího balónku
- prodlužování výdechové fáze – sova houká
- foukání do pířka

Artikulační cvičení:

- pila – přejíždění hrotem jazyka po horních i dolních hrotech zubů
- kartáček – přejíždění přední i zadní plochy zubů jazykem (plochou jazyka)

Nápodoba zvuků:

- had – sssss
- husa - sssss
- spálení se – ásssss + pofoukání „bolavého“ místa

Procvičovaná hláska S:

*Sova houká po lese,
bojte se mě bojte se.
My se sovy nebojíme,
protože mi v noci spíme.*

- rytmizace – tleskání na slabiky
1. nos, pes, les, slon ...
 2. sova, vosa, saně, husa, vlasy ...
 3. autobus, ananas, sandály ...

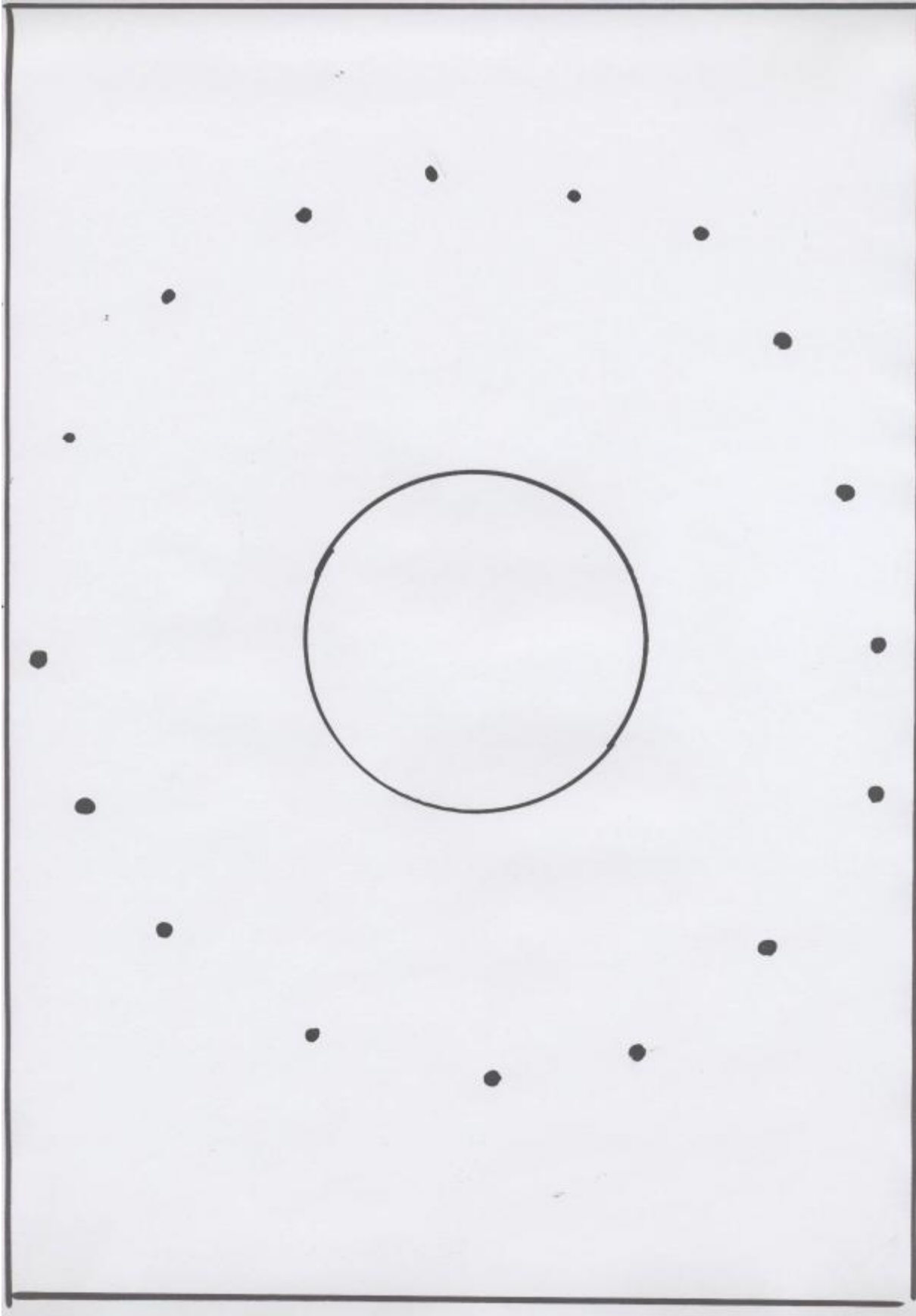
Grafomotorika:

- sluníčko – spojujeme body v papsky (pracovní list)

Jiná cvičení:

- prostorová orientace (na stole, za stolem, ve stole, pod stolem, vedle stolu)
- hádanky: Co nosí holky? (sukně)
Na výletě spíme ve ... (stanu, spacáku)
V zimě jezdíme na ... (saních)
Pták, který v noci nespí. (sova)
Co stavíme přes řeku? (most)
Kdo mě může píchnout? (vosa)

Sluníčko

ZAJÍC V ZELÍ (Z)

Dechová cvičení:

- hluboký nádech s výdechem – vyslovujeme několik slov (opakování po učitelce, nebo řazení obrázků)
- fouká vítr – měníme sílu větru

Artikulační cvičení:

- klaun – široký úsměv
- kočičí hřbet – jazyk se opírá o dolní zuby
- rozcvička jazýčku – špička jazyku se plynule pohybuje od dásně za horním zubním obloukem k dásni dolního zubního oblouku

Nápodoba zvuků:

- jako moucha – zz zz zz, bzz bzz bzz
- přidáním znělosti na sss se ozývá Z

Procvičovaná hláska Z:

- *Zajíc leze do zahrádky,
Zubí zoubky na zelí.
Uteče, zas přijde zpátky,
když zahrádkář dovolí.*

- říkej kdo má a nemá zuby

Grafomotorika:

- kreslení křídou na tabuli (velký papír)
- zajíček (osmičky) – pracovní list
- zaječí skoky – pracovní list

Jiná cvičení:

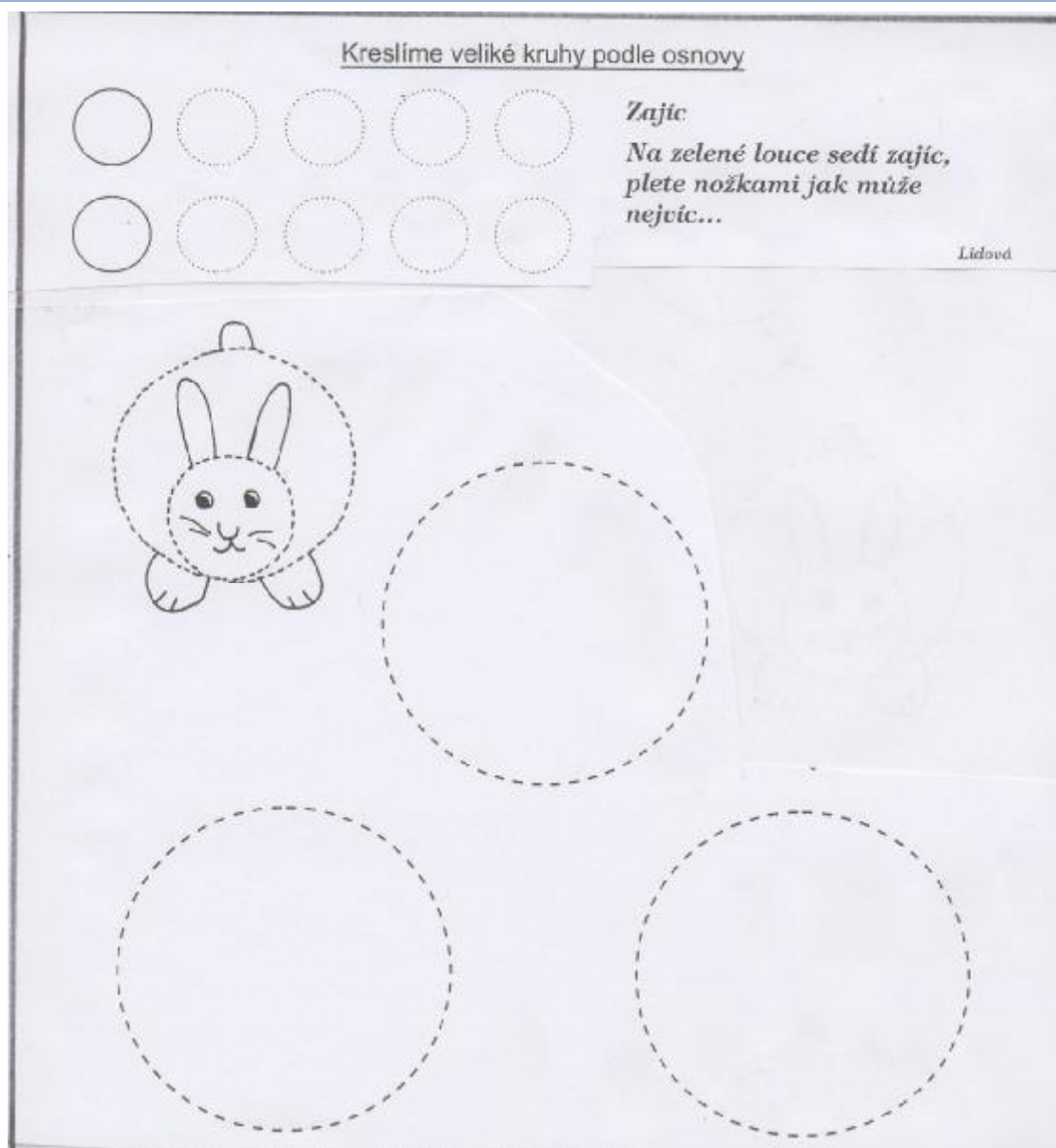
- pohádka "O zlé koze"
- šaškovi záplaty
- PH – Zajíček v své jamce

Kreslení zajíčka

Kreslíme veliké kruhy podle osnovy

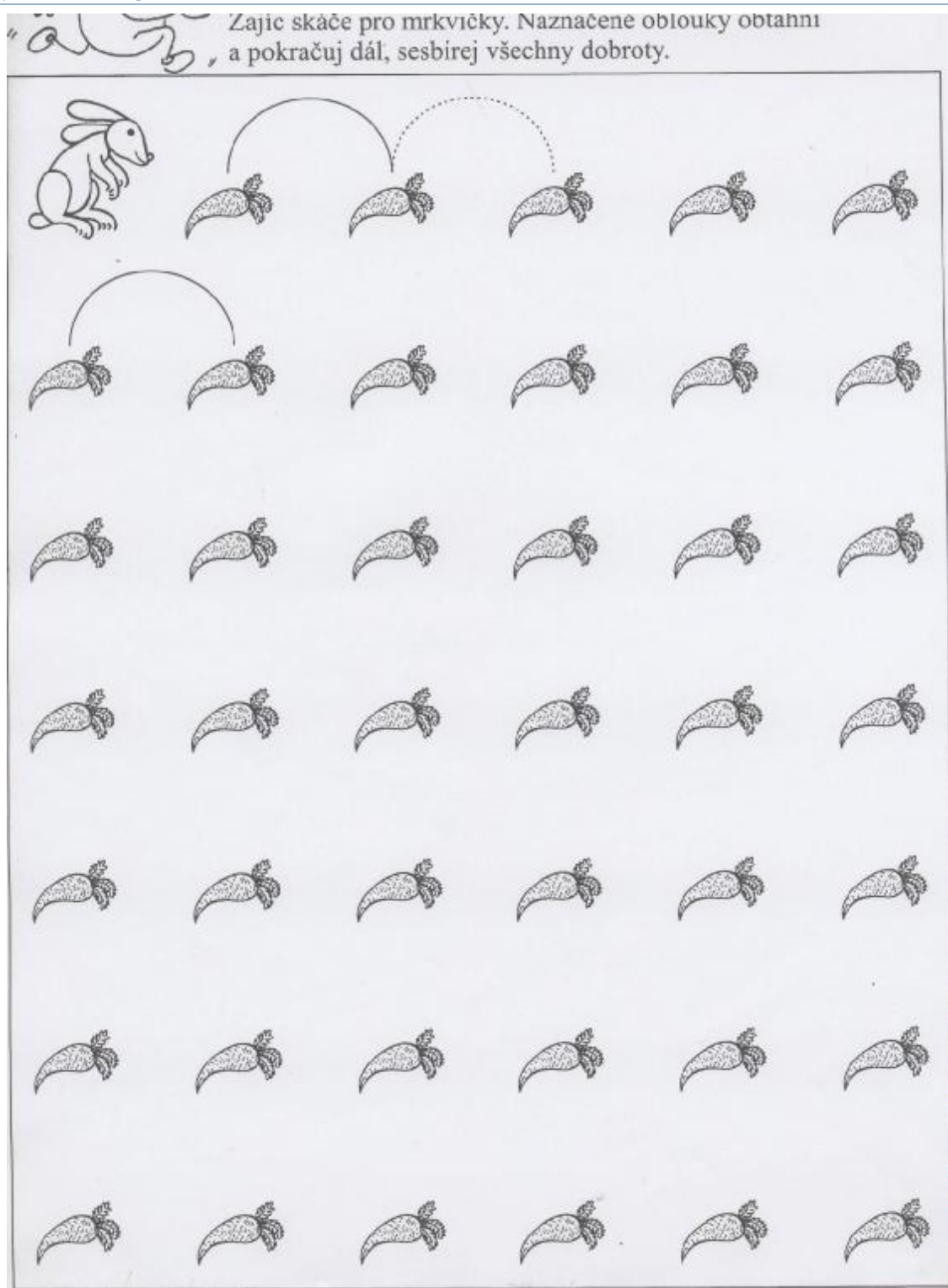
Zajíc
Na zelené louce sedí zajíc,
plete nožkami jak může
nejíc...

Lidová

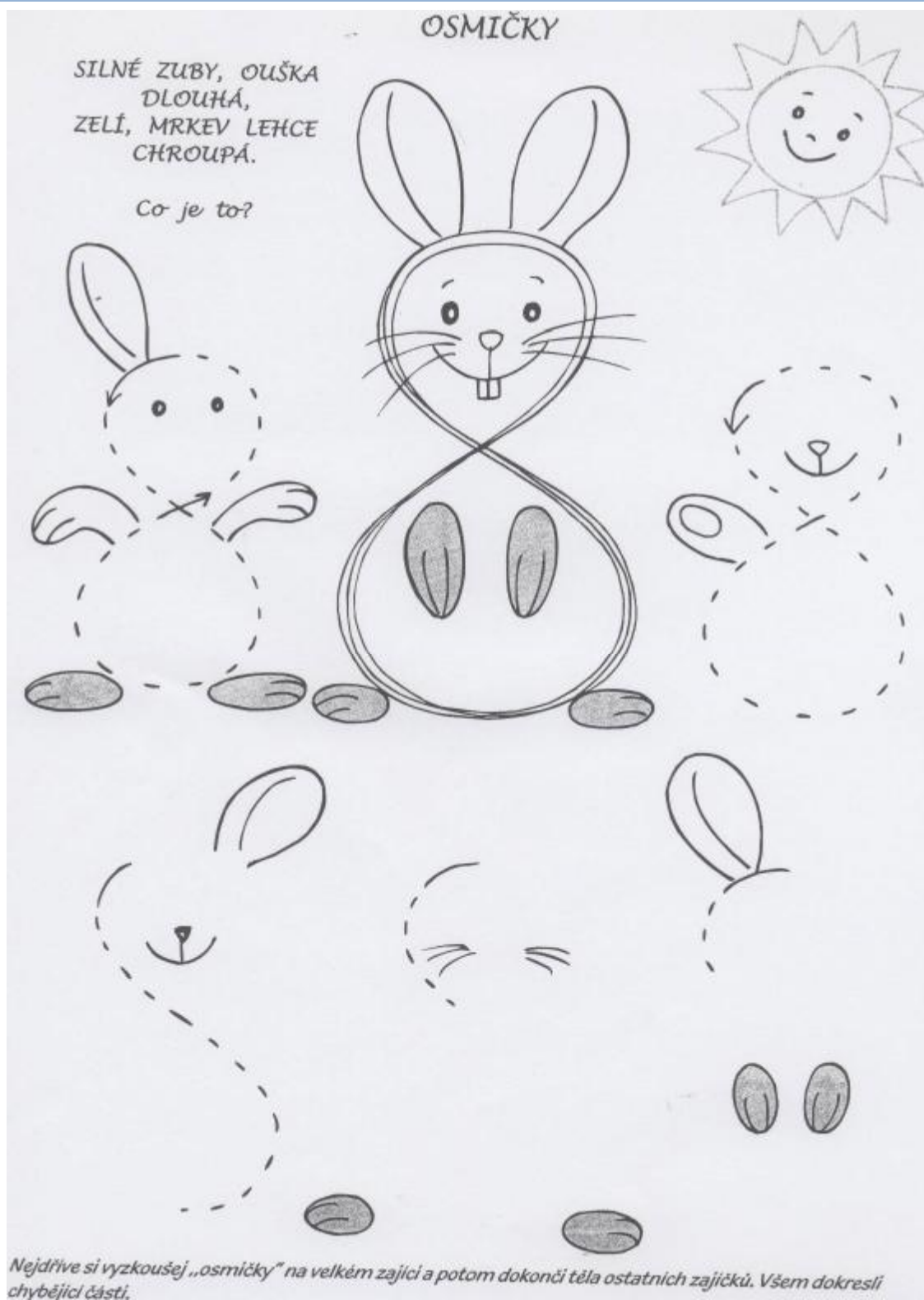

22

Zaječí skoky

Zajíček – osmičky

24

ZÁVODILI SLIMÁCI (C, S, Z)

Dechová cvičení:

- Návčík nádechu do břicha: děti leží uvolněně na zádech, na břicho si dají vytrhaný proužek hnědého papíru (slimáka), nádech nosem – výdech do břicha – „slimák“ se mírně pohybuje

Artikulační cvičení:

- Myška: plazení jazyka rovně v před, při pohybu zpět jazyk uvolníme za dolní zuby
- Garáž: jazyk přidržíme za dolními zuby, ústa jsou otevřená – výdrž na počítání do 5
- Zvoneček: protažení jazyka ze strany na stranu, rytmické opakování, pak s výdrží v koutku

Nápodoba zvuků:

- Had – SSS + spojování se samohláskami – sá, sé, sí, só, sú
- Cvrček – CCC + spojování se samohláskami – cá, cé, cí, có, cú
- Moucha – ZZZZ (BZZZ) + spojování se samohláskami- zá (bzá), zé (bzé), zí (bzí)

Procvičovaná hláska C, S, Z:

*„Závodili slimáci,
kdo má více síly.
Oba jsou to siláci,
oba zvítězili.“*

Diferenciace sykavek:

Pes – pec, pas – pac, sedí – cedí, sekne – cekne, nos – noc, sub – zub, sob – zob, sed’ – zed’, vozí – vosí, koza – kosa, saze – zase, sázel – zasel

Grafomotorika:

- Bludiště: procházíme bludištěm a pojmenováváme věci, které cestou „najdeme“

Jiná cvičení:

- Pohádka o Kůzlátkách
- Logopedické pexeso: slova kde se vyskytují hlásky C, S, Z

Bludiště C, S, Z

25

²⁵ Logopedická cvičení – Blanka Hauserová

KOČIČÍ CVIČENÍ (Č)

Dechová cvičení:

- cvičení kočíček (nádech, výdech) – jógové prvky
- ofukování mašliček na niti

Artikulační cvičení:

- špulení - pusinka
- střídání úsměvu a kolečka
- ťukání jazykem na horní patro
- rty do kroužku a šeptání titititi
- č vyrážené na hřbet ruky

Nápodoba zvuků:

- voláme na kočíčku – či, či, či
- voláme na koníčka – čí, hí, čí, hí
- ptáček dělá – čim, čim
- kachna dělá - káč, káč

Procvičovaná hláska Č:

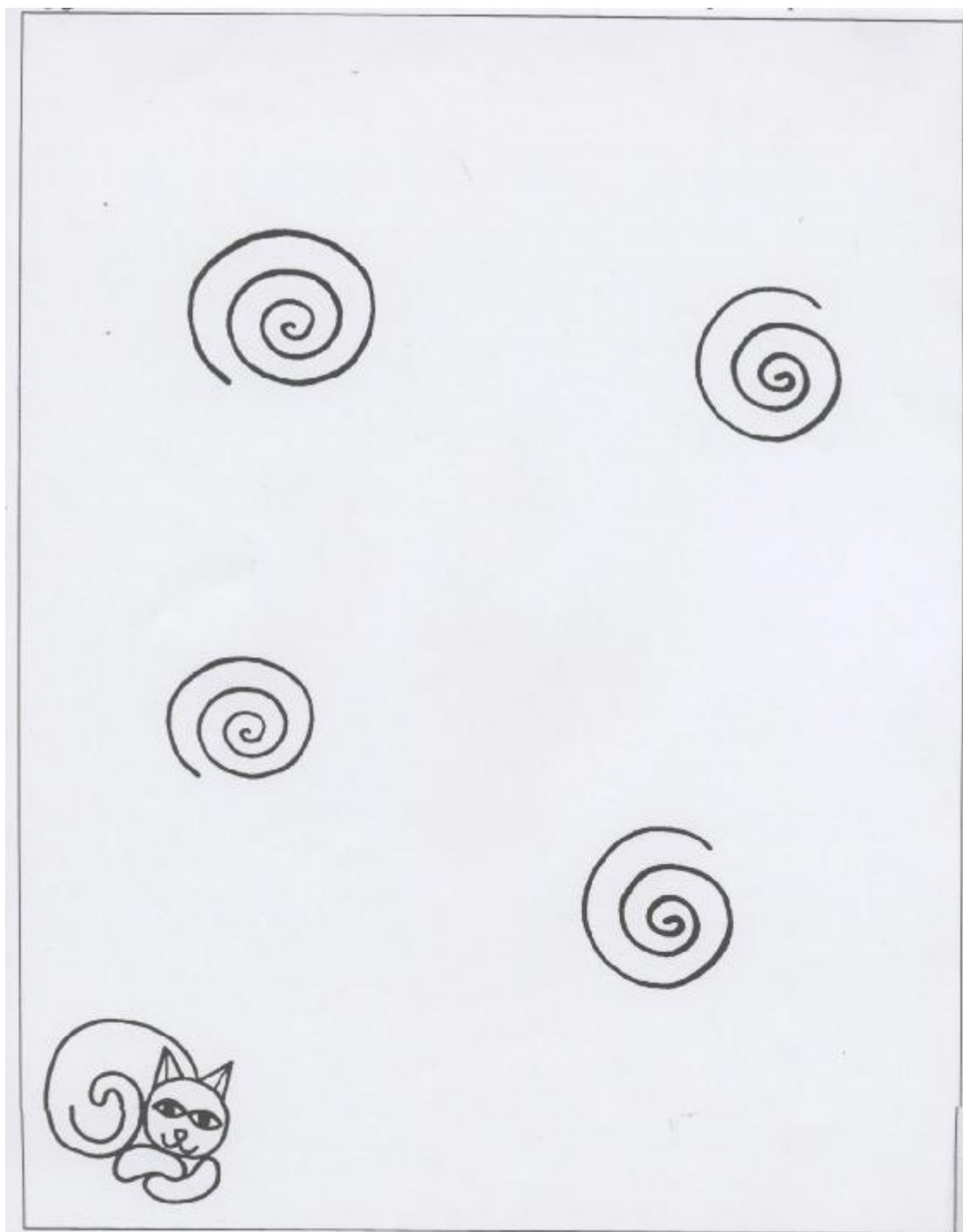
- *Naše milá kočka,
vyčistila očka.
Napila se z misky mlíčka,
Stočila se do klubíčka.*
- *Byl jeden domeček.....*

Grafomotorika:

- tvoření klubíček – motám, motám klubíčko pro tebe má kočíčko

Jiná cvičení:

- zábavné kreslení (kočíčka)
- písničky Hrálo si koťátko, Kočka leze dírou

²⁶ Další hraškovy nejoblíbenější úkoly pro předškoláky – Taťána Vargová

ŠIJU ŠIJU ŠATIČKY (Š)

Dechová cvičení:

- usměrňování výdechového proudu korýtkem jazyka (pofoukáme si ruce)
- usměrňování dechu (výdechu) do dýmky

Artikulační cvičení:

- schovávaná jazýčku
- špulení pusinky
- úsměv – ssssss, našpulení - ššššššš

Nápodoba zvuků:

- husi syčí – sss,sss.....
- hrnec syčí – pss,pss....
- váček jede – ššš,ššš....
- maminka tiší – pšš, pšš....
- vyháníme husy – kšá, kšá.....

Procvičovaná hláska Š:

- *Šiju šiju šatičky,
šiju je u babičky.
Pak ušiju kabátek,
vezmu si ho ve svátek.*
- *Šnečku, šnečku, co to máš?
Jahůdku my taky dáš?*

- slova na ŠA (šaty, šatna, šasek, šátek, šampón)
- slova na ŠE (šedý, šeptá, šedivák)
- slova na ŠI (šije, šípek, šíp, šítí, šipka)
- slova na ŠO (šotek, šodó, šoupe)
- slova na ŠU (šunka, šupina, šumí)
- Š na konci (koš, náš, myš, veš, Tomáš)

Grafomotorika:

- Prší, prší deštiček na barevný deštníček (pracovní list)

Jiná cvičení:

- sluchová cvičení (poznej zvuky v domácnosti)
- šijeme šatičky (provlékání tkaniček)
- zdobení šatů pro panenky

Deštníček

ŽALovala ŽÁBA ŽÁBA (Ž)

Dechová cvičení:

- čmelák letí z květiny na květinku, nádech a po dobu „letu“ na druhou květinu s výdechem ššššš s přidáním znělosti změním na žžžžž
- foukání do pingpongového míčku – dofoukáme žabičku do rybníčka (obruče)

Artikulační cvičení:

- s otevřenými ústy špulíme a roztahujeme rty
- špičkou jazyka vytlačujeme ve tváři bouli postupně na levé i pravé straně

Nápodoba zvuků:

- čmelák letí – bžžžž
- poznáváme žáby podle jmen žaža, žožo, žužu, žeže, žiži (sluchové rozlišení)
- slabiky s dlouhými samohláskami žá, žú, žó, žé, ží

Procvičovaná hláska Ž:

*Žalovala žába žábě,
že má život těžký.
Že jí bolí obě nohy,
že nemůže pěšky.*

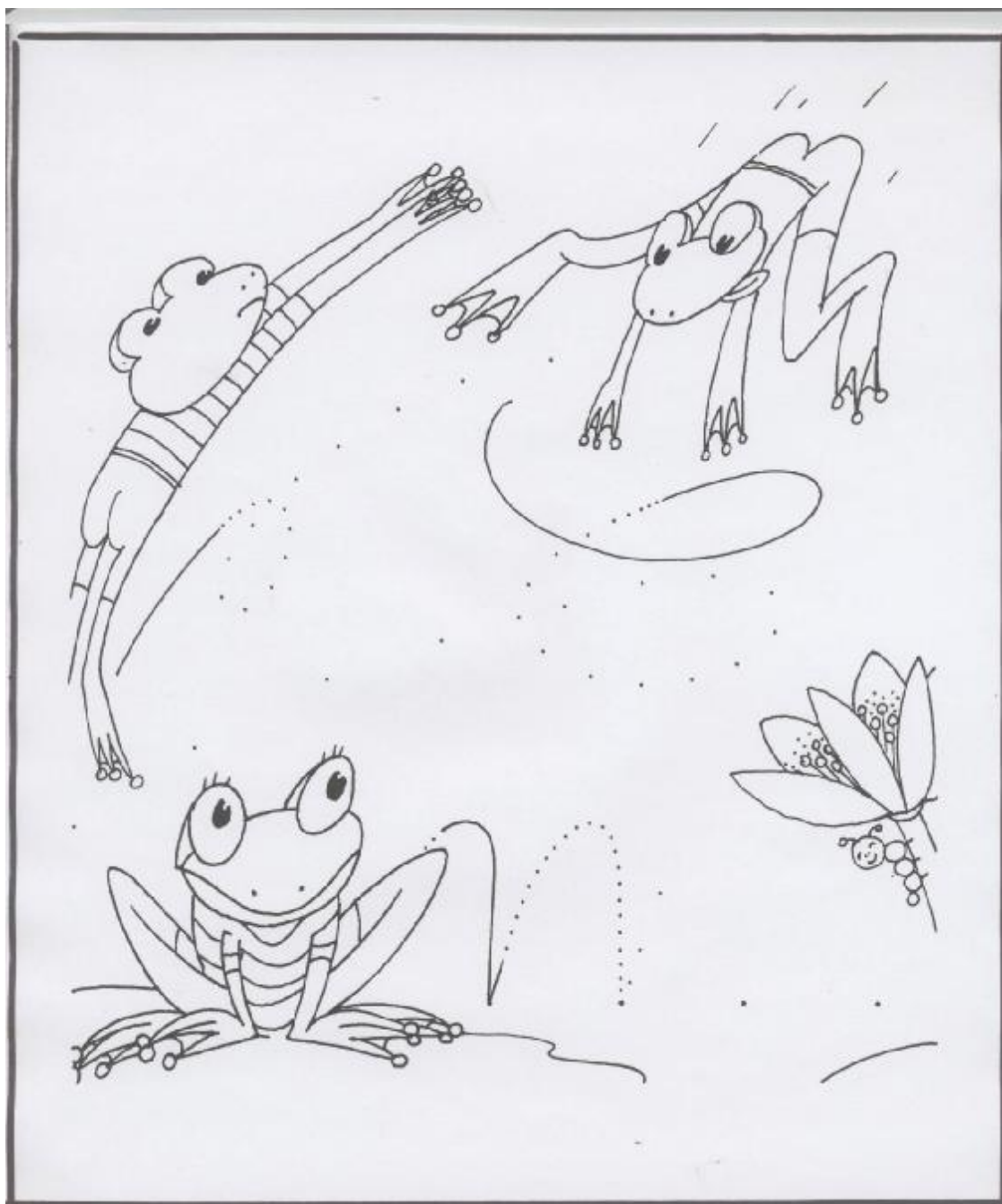
- vytváříme zdobněliny: žába – žabička, židle – židlička, želva – želvička atd.

Grafomotorika:

- žába skáče – nácvik horního oblouku

Jiná cvičení:

- hra: kde žijí zvířata? Např. Bažant, žížala, želva, žába, ježek, žirafa, žežulka, užovka...
- prostorová orientace: polož knihu na židli, pod židli, vedle židle, za židli, před židli...
- pohádka O Koblížkovi

28

KOČKA UČÍ MŇOUKAT ŠTĚNĚ (Č, Š, Ž)

Dechová cvičení:

- Foukačky s polystyrénovými míčky: foukáme mírně, více, nejvíce tak, abychom zachytili míček zpět do foukačky

Artikulační cvičení:

- Mašina: našpulení rtů do velmi těsného sevření (kroužku) se slovním doprovodem „úúúúúú“
- Sanitka: střídavě špulíme a zostřujeme rty se zvukovým doprovodem „ú – í“
- Voláme na sluníčko: rty našpulené, zuby v kontaktu vyslovujeme „óóóó“ a lehce otevíráme ústa

Nápodoba zvuků:

- Voláme na kočičku – či, či, či
- Jede, jede mašinka – šššššš
- Čmelák letí – bzzzzzzzz + vše se samohláskami ve slabikách

Procvičovaná hláska Č, Š, Ž:

*„Evžen volá vyděšeně:
Kočka učí mňoukat štěně!
Na mou duši,
na kočičí uši,
kočka štěně mňoukat učí!“*

Tvoříme zdobněliny:

- Koš- košíček, hoch – hošíček, šiška – šištička, kaše- kašička, déšť – deštiček, mašle – mašlička, jezek – ježeček, louže – loužička, noha – nožička, lžice – lžička, kůže – kůžička, nůž – nožíček

Grafomotorika:

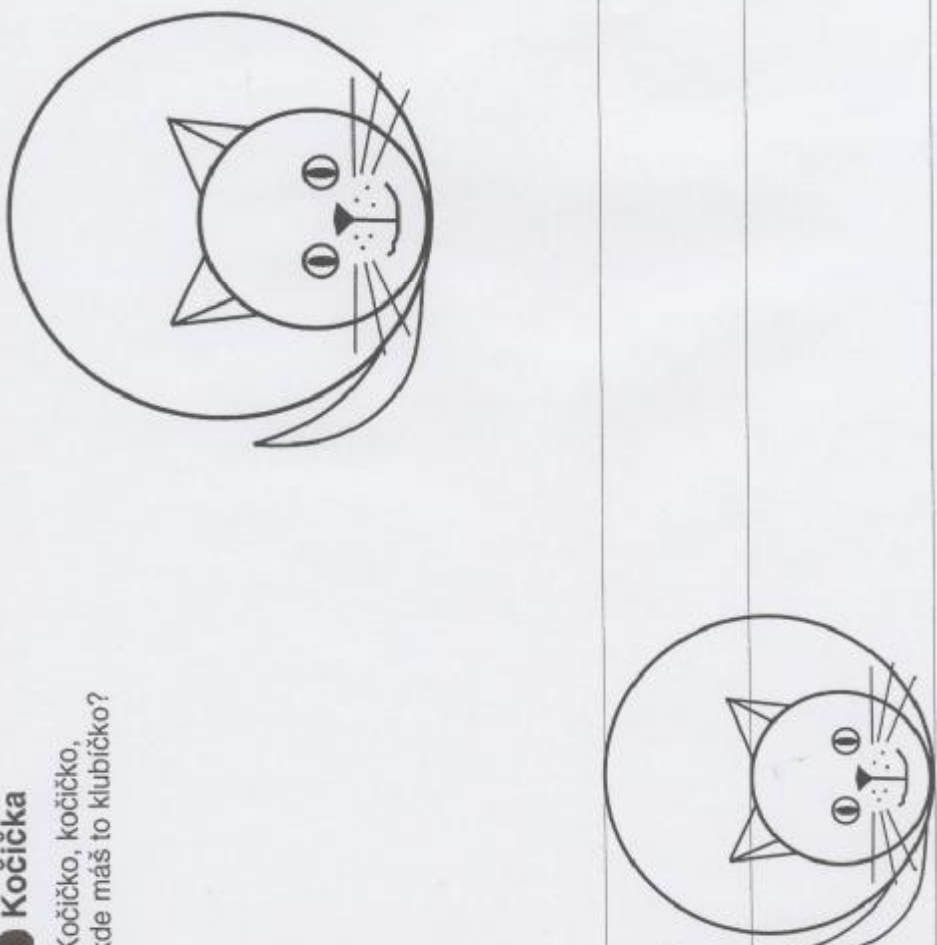
- Motání klubíčka: skutečné klubíčko namotáváme na tyčku nebo využijeme pracovní list a procvičujeme uvolnění zápěstí.
- Kočička – pracovní list

Jiná cvičení:

- Hra na ozvěnu: učitelka volá slova, děti jsou ozvěna a slova opakují: taška, růže, mašina, kolotoč, houpačka, želvičky, rybičky, papoušek, šašek, čokoláda, nůž, meč, čáp, žízala, šípy

Kočka

● **Kočka**
Kočko, kočko,
kde máš to klubičko?

29

V. Logopedické chvílky

PRINCEZNIČKA NA BÁLE (R1)

Dechová cvičení:

- Foukání polystyrenových kuliček labyrintem z kostek

Artikulační cvičení:

- traktor – špička jazyka ťuká na dásňový výběžek (zrychlujeme)
- ještěrka – kmitání jazyka vpravo, vlevo

Nápodoba zvuků:

- malý traktor - tttttt
- velký traktor - dddd
- oba jedou - tdttdtd
- pes vrčí – vrrrr
- holub vrká – vrků, vrků
- hrdlička cukruje – cukrů, cukrů
- kohout kokrhá – kykyrý
- medvěd bručí – brum, brum

Procvičovaná hláska R:

- *Princeznička na bále, poztrácela korále.
Její táta mocný král, Honzíka si zavolala.
Honzíku, máš na mále, najdi nám ty korále.
Honzík běžel nahoru, nakopal tam bramborů.
Vysypal je před krále:
nesu Vám ty korále, větší už tam neměli,
ty už snědli v neděli.*

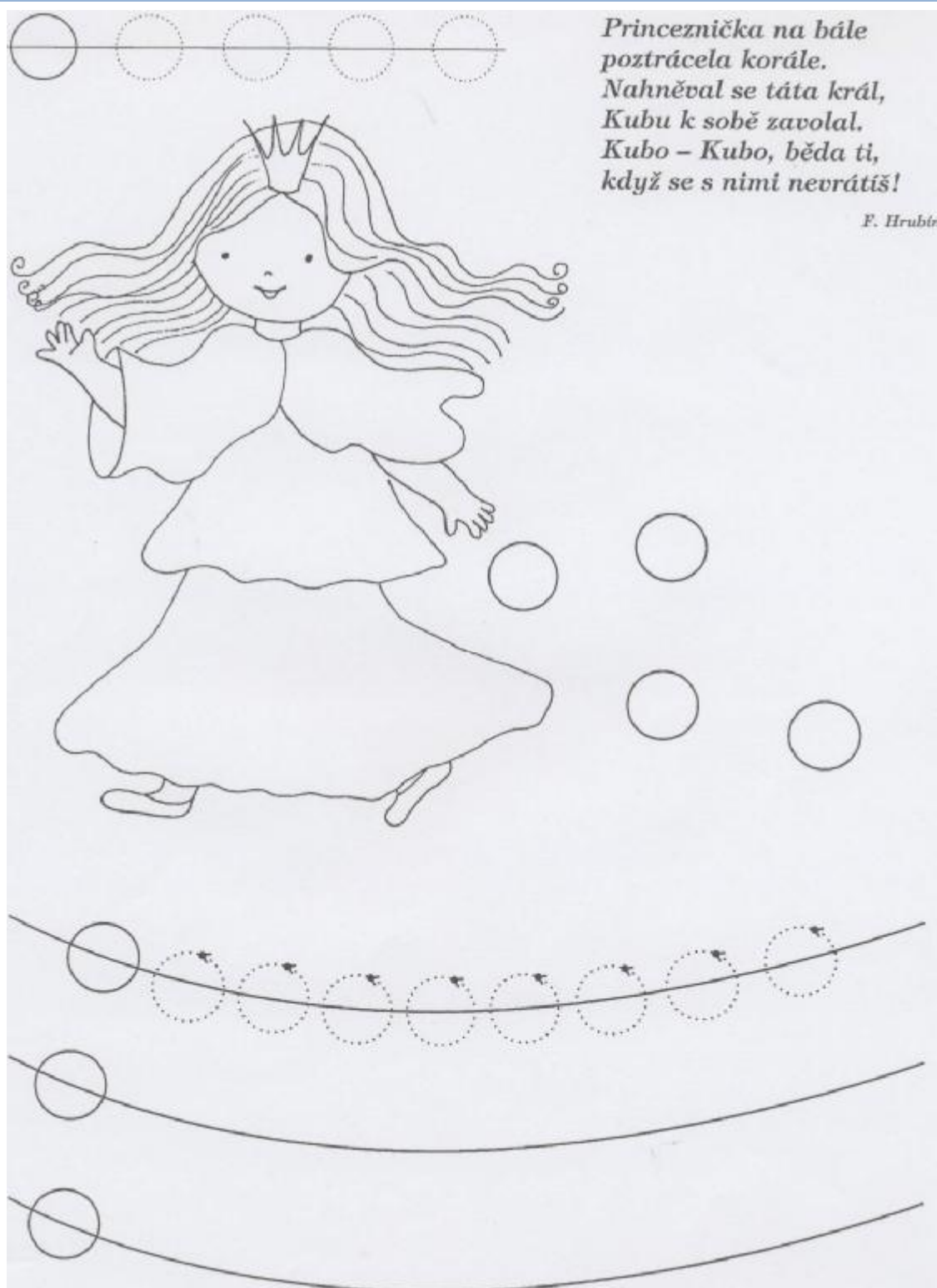
Grafomotorika:

- navlékání korálů (pracovní list)
- mravenčí cestičky

Jiná cvičení:

- malované čtení – Vyprávíme pohádku
- hledej v textu R
- Na jména – Děti, děti, kdo tu je, kdo se na R jmenuje

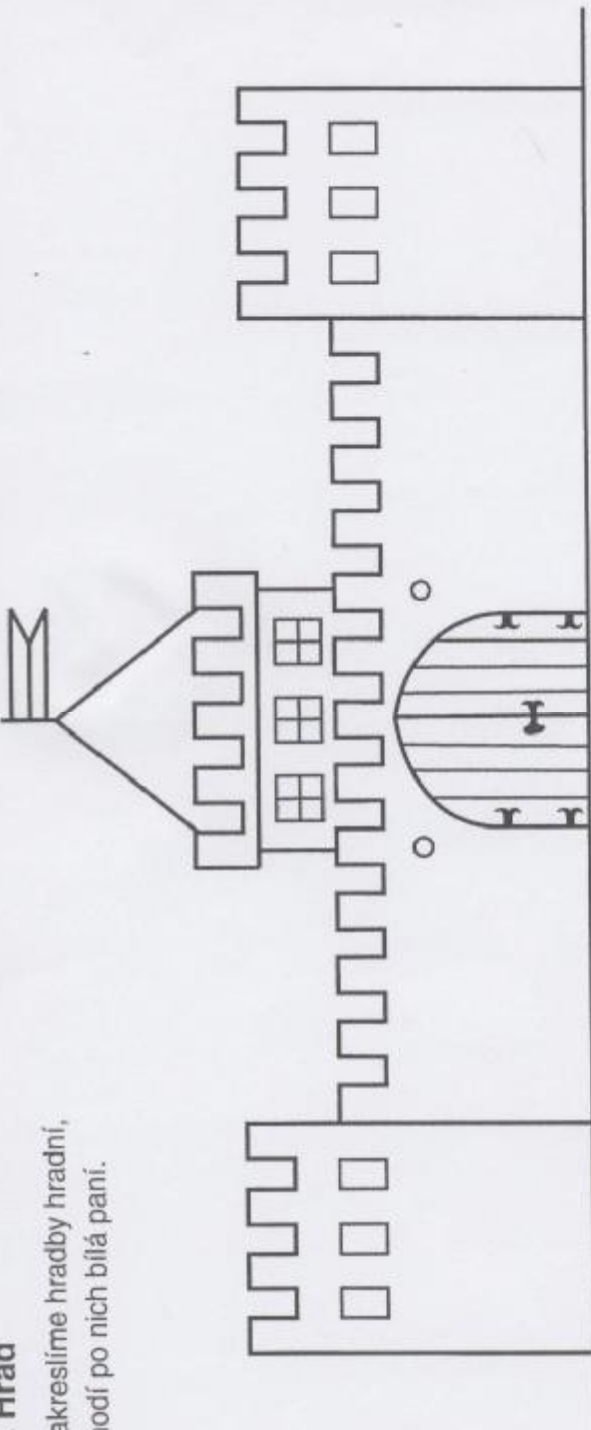
Navlékání korálek

30

Hrad

9. Hrad
Nakreslíme hradby hradní,
chodí po nich bílá paní.

The illustration shows a castle with a central tower featuring a pointed roof and a flag. A crenelated wall extends from the tower. To the right, there is a semi-circular archway with horizontal stripes. Below the drawing, there is a tracing exercise consisting of a series of connected rectangular shapes forming a crenelated wall pattern, followed by two blank lines for independent practice.

31

RAK LEZE Z RÁKOSÍ (R2)

Dechová cvičení:

- troubíme na trubku

Artikulační cvičení:

- dlouhé vypláznutí jazyka
- ohýbáme špičku jazyka nahoru a dolů, jazyk je vypláznutý
- ohnutí špičky jazyka na tvrdém patře
- mlaskání jazyka na tvrdém patře

Nápodoba zvuků:

- procházíme určenou dráhou a napodobujeme zvuky:
- motor traktoru: ta, ta, ta
- motor auta: tdu, tdu, tdu
- motor letadla: vrrr, vrrr (vd, vd, vd)
- zvířata: vrána krá, krá, krá (kdá, kdá, kdá), krocan: hudry, hudry, hudry

Procvičovaná hláska R:

*Rak leze z rákosí,
navečer za rosy,
Rak leze z díry,
má dlouhé kníry.
Večer se prochází
Po trávě na hrázi,
Krouťí si vousy,
klepeta brousí.*

- hra na pamětnou: použijeme kartičky z pexesa s hláskou R, ukážeme dětem čtyři až pět obrázků, děti obrázky pojmenují a snaží si je zapamatovat, potom se obrázky otočí a učitelka se ptá, kde je např. ryba atd.

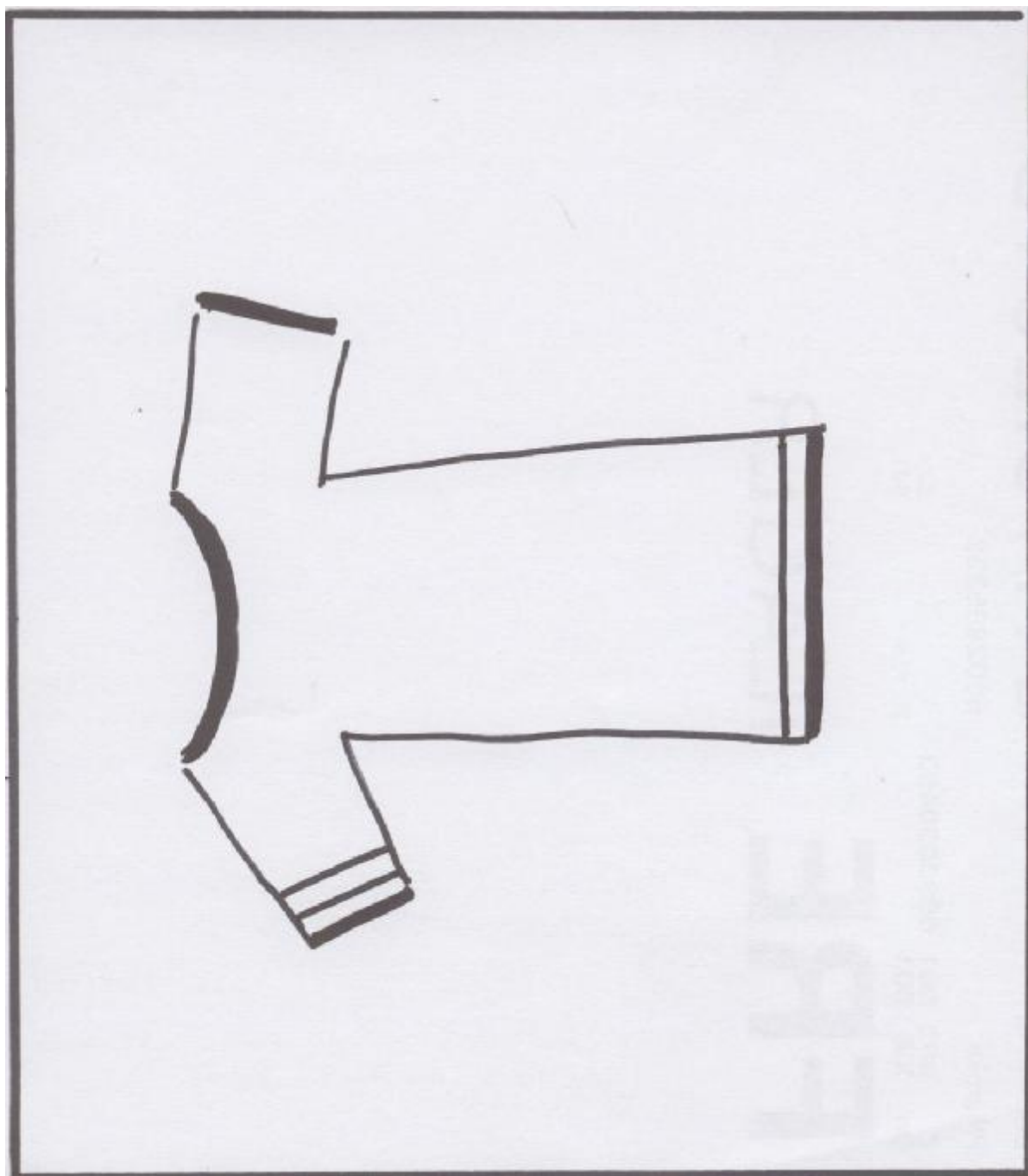
Grafomotorika:

- pracovní list: pruhy na triku – kreslení vodorovné čáry

Jiná cvičení:

- lezeme pozadu jako raci
- píseň: Travička zelená
- pohádka O Šípkové Růžence

Pruhy na triku

ŘEŽU, ŘEŽU DŘÍVÍ (Ř1)

Dechová cvičení:

- přenášení kytičky brčkem do záhonku
- dětské foukací nástroje – dlouhé a krátké, silné a slabé tóny

Artikulační cvičení:

- počítáme zuby pily – jazykem se dotýkáme jednotlivých zubů
- brousíme pilu – přejíždíme jazykem ostří řezáků
- řežeme pilkou – vypláznutým jazykem pohybujeme vpravo, vlevo

Nápodoba zvuků:

- šeptý, šeptý, šeptají – rrr à ř
- dr, drrr
- řezání malou pilkou – dř
- motorová pila - dřřř

Procvičovaná hláska Ř:

- *Řežu, řežu dříví,
až jsem celý křivý.
Řežu dříví z ořechu,
narovnáám je pod střechu.
Řežu dříví na polínka,
Vaří kaši Kateřinka.*

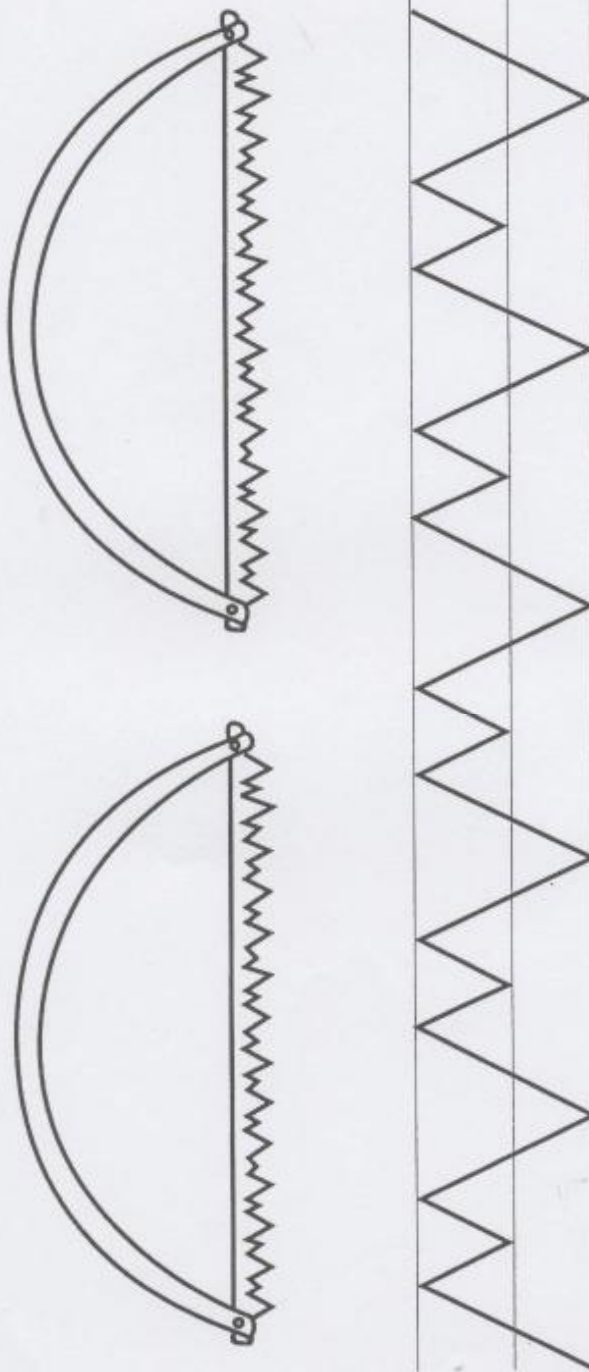
Grafomotorika:

- řežu dříví na polínka – pohyby rukou
- nakresli zuby pily – PL

Jiná cvičení:

- sluchová cvičení (jdi za zvukem)
- Dobrý den Řehoři, co zmizelo?

Pila
Řežem dříví na polínka,
ať má čím topit maminka.

The image contains two identical saws, each with a curved blade and a serrated edge. Below them is a tracing exercise consisting of a series of connected triangles forming a sawtooth pattern, followed by four horizontal lines for independent practice.

KUCHAŘÍČKU, KUCHAŘI (Ř2)

Dechová cvičení:

- hra na hřebec – profoukávání papíru
- stoj s nádechem vzpažit, výdech předklon (parní lokomotiva vypouští vzduch)

Artikulační cvičení:

- rychlé vyplazování jazyka
- prskot jazykem mezi rty – startujeme auto

Nápodoba zvuků:

- vajíčka – křáp, křáp
- děti cvičí – dřepy, dřep
- dveře bouchly – řach, řach

Procvičovaná hláska Ř:

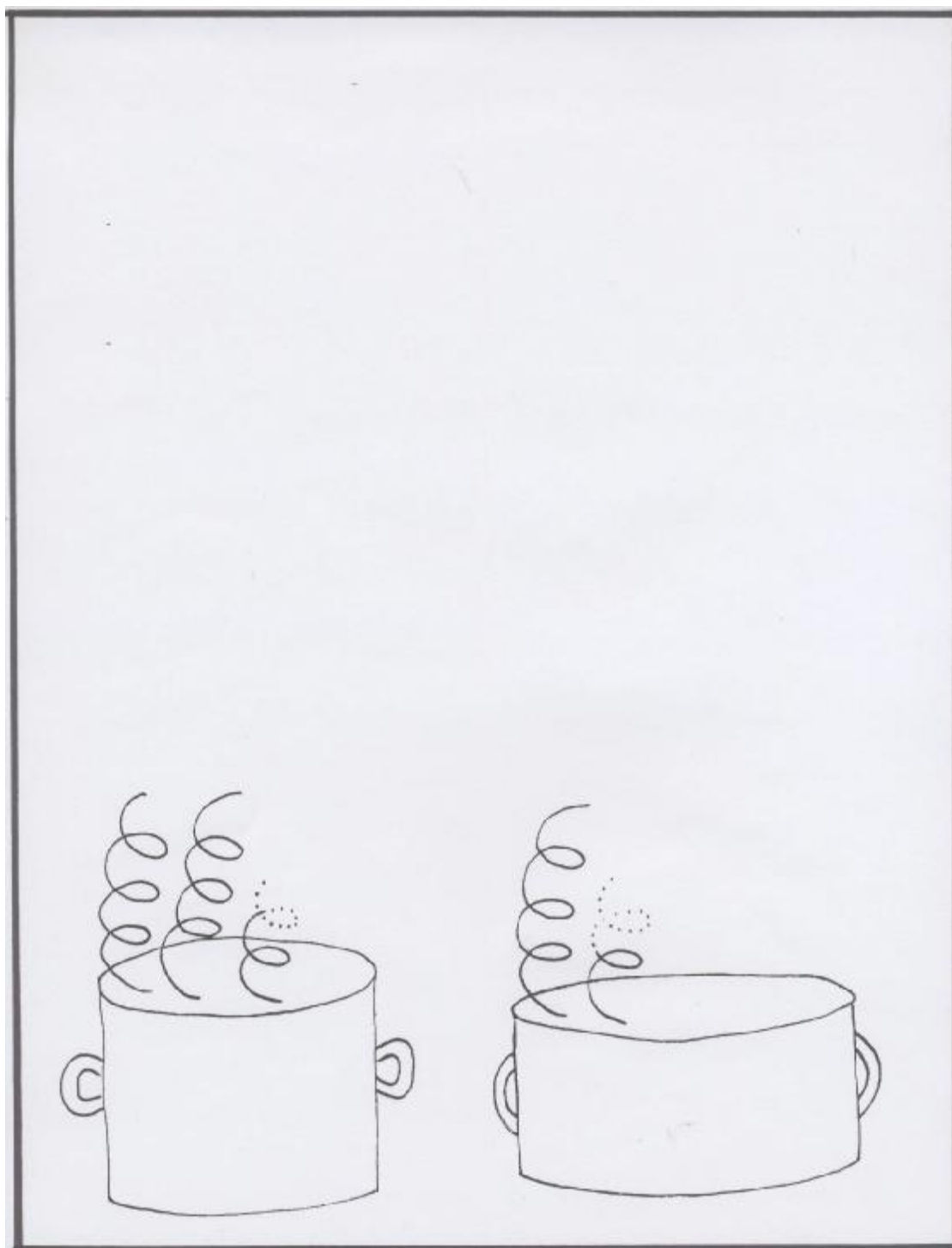
- Kuchaříčku, kuchaři,
vaříš, nebo nevaříš?
Trouba hřeje, plotna vaří,
dneska se mi práce daří.
*Teď připravím večeři,
pak jdu dřít do peřin.*

Grafomotorika:

- dobře kuchař vaří, z hrnečků se páří - PL

Jiná cvičení:

- hra Patří, nepatří
- Patří mezi hračky domino? – patří!
- Patří mezi ovoce mrkev? – nepatří!

33

VI. Logopedické chvílky

CO TA OUŠKA SLYŠÍ

Dechová cvičení:

- přivoníme ke kytičce – á,áááá.....
- příjemný pocit tepla – á, áááá.....
- jede auto (vlak) a houká – tú, tú, tú.....
- Čí bude lístek? (přefukování lístků ve dvojicích)
- fotbal s vatovou kuličkou (usměrňování výdechového proudu)

Sluchová hra:

- *Šla jsem včera kolem domku,
potkala jsem Alenku.
Alenka se zeptala,
zda jsem pejska slyšela. (kočku, krávu,.....)*
- děti napodobují: hlasy zvířat
- písnička: Krávy, krávy, jak si vlastně povídáte
- hra: Řekni co slyšíš (poznávají zvuky předmětů – papír, dřívka, harmonika,....)
- zvukové pexeso

HRAJEME SI SE ZVÍŘÁTKY

Dechová cvičení:

- nádech, výdech se zapojením paží

Motivační básnička:

Kohout a slepička

Kohout křičí – kikirikí,

A slepička – kokodák.

Takhle kohout zobá zrní

a slepička zrovna tak.

Zoby, zoby, zoby zob,

vyzobali celý snop.

Artikulační cvičení:

na dvorečku:

- kočička líže mléko, olizuje se
- koníček přežvykuje, žvýká, cvaká zuby....

Hra:

Hádej, kdo jsem?:

- obrázky zvířátek
- popis obrázků
- př.: prase – růžové, tlusté, velké
 - chrochtá, pije, jí.....
- př.: kráva – velká, strakatá,
 - bučí, leží, přežvykuje
- př.: kočka – chlupatá, strakatá, malá....
 - skáče, spí, šplhá,....

Hra na zvířátka:

- předvádí jedno dítě a ostatní hádají
- slovní popis dítěte a ostatní hádají

Grafomotorika:

- Skákal pes (ŠPL 5 – 18)

Jiná cvičení:

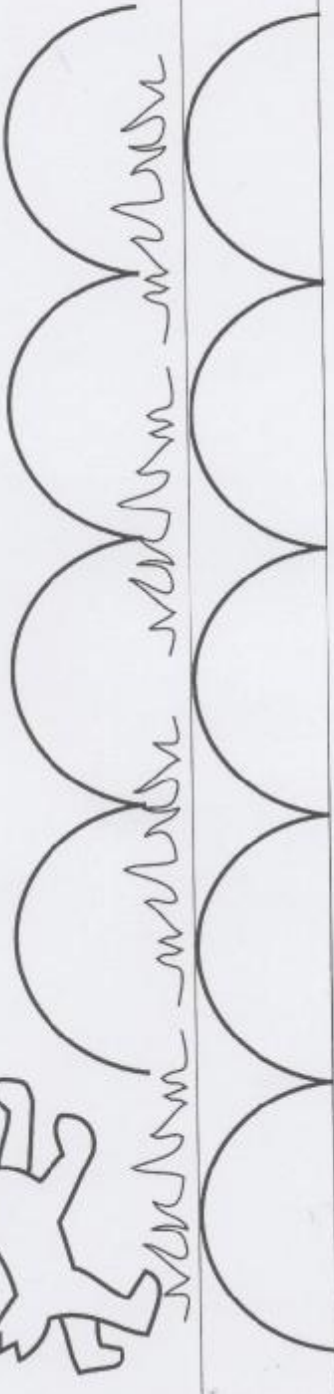
- Já mám koně (písnička)
- pexeso s domácími zvířaty

Skákal pes

● Skákal pes
Skákal pes, přes oves,
přes zelenou louku.

skákal pes přes oves
skákal pes přes oves

skákal pes přes oves
skákal pes přes oves

34

HRAJEME SI SE SLOVY

Dechová cvičení:

- foukání papírových rybiček do rybníka

Artikulační cvičení:

- kapřík, čertík
- kladívko

Hra 1:

Kouzelný pytlík

- děti vybírají různá zvířátka
- každé zvířátko začíná písmenkem (děti určují hlásku)
- rozdělíme do skupin podle začátečních hlásek (3-5 skupin)

Hra 2:

Jak si hrají zvířátka

- děti v kruhu (zvířátko)
- mění se mění místo děti (zvířátka) začínající na stejnou hlásku

Hra 3:

Počítáme slabiky

- vytleskáváme slabiky slova
- počet slabik = počet kostek
- určujeme, které slovo je krátké, delší, nejdelší, kratší než,.....

Grafomotorika:

- Moje písmeno (kreslení křídami na velký arch papíru)

Jiná cvičení:

- Rozstříhej a zařaď do skupiny podle písmenka (hlásky)
- Pracovní list (SZVOPB)

VÝLET DO ZOO

Hra:

- Jedeme do zoo (děti v zástupu se pohybují a zpívají)
*Jede, jede mašinka
Kouří se jí z komínka.
Jede, jede do dálky
Veze děti ze školky.*

Dechová cvičení:

- nádech – výdech šššššš
- nádech – výdech hůůůů

- kdo kde sedí? (před, za, hned před,...)
- kam veze děti mašinka? (do zoo)
- která zvířátka děti vidí? (zvířátka, obrázky, dřevěná zoo)

Rozpočítadlo:

*V našem vlaku byla vrána,
u okénka seděla,
řekněte mi milé děti,
co v zoo všechno viděla?*

- na koho padne poslední slovo, řekne zvíře ze zoo
- na závěr zopakujeme, která zvířátka si děti pamatují
- předvádění zvířátek (popřípadě zvuky) – slon, opice, tygr,....

Pracovní list:

- Kde bydlí zvířátka?

Grafomotorika:

- Vláček (ŠPL 5 – 25)

Jiná cvičení:

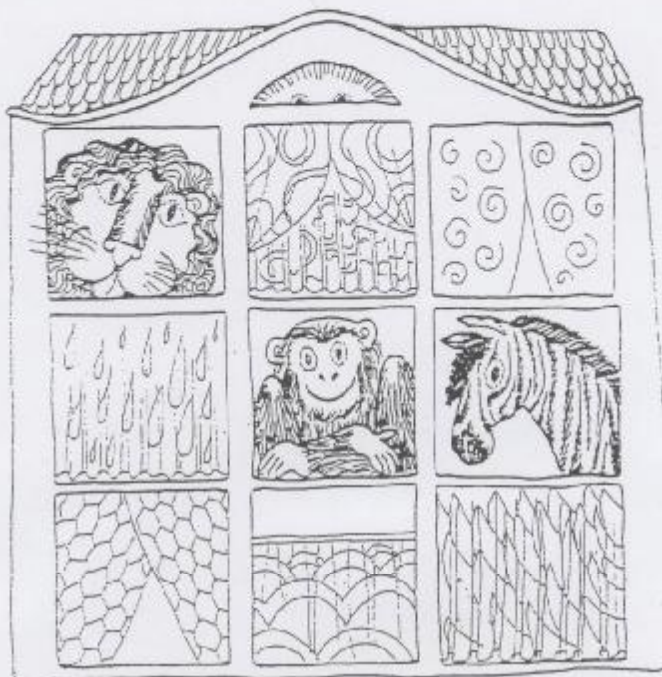
- hledej rozdíl (Opice a lev)
- nakresli lva
- skládání lva

Básnička – jiná cvičení:

*Lev je zvířat král, každý se ho bál.
Čumák má lev veliký, pochází až z Afriky.
Na hlavě má bujnou hřívu, ve svých tlapách velkou sílu.*

Kde bydlí zvířátka?

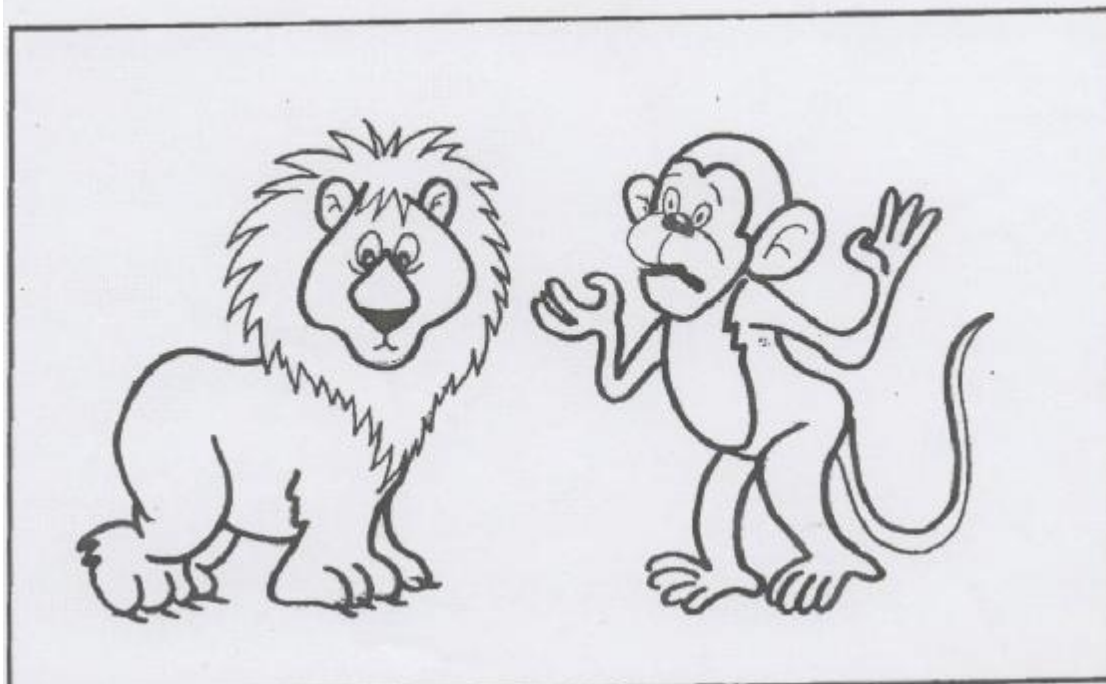
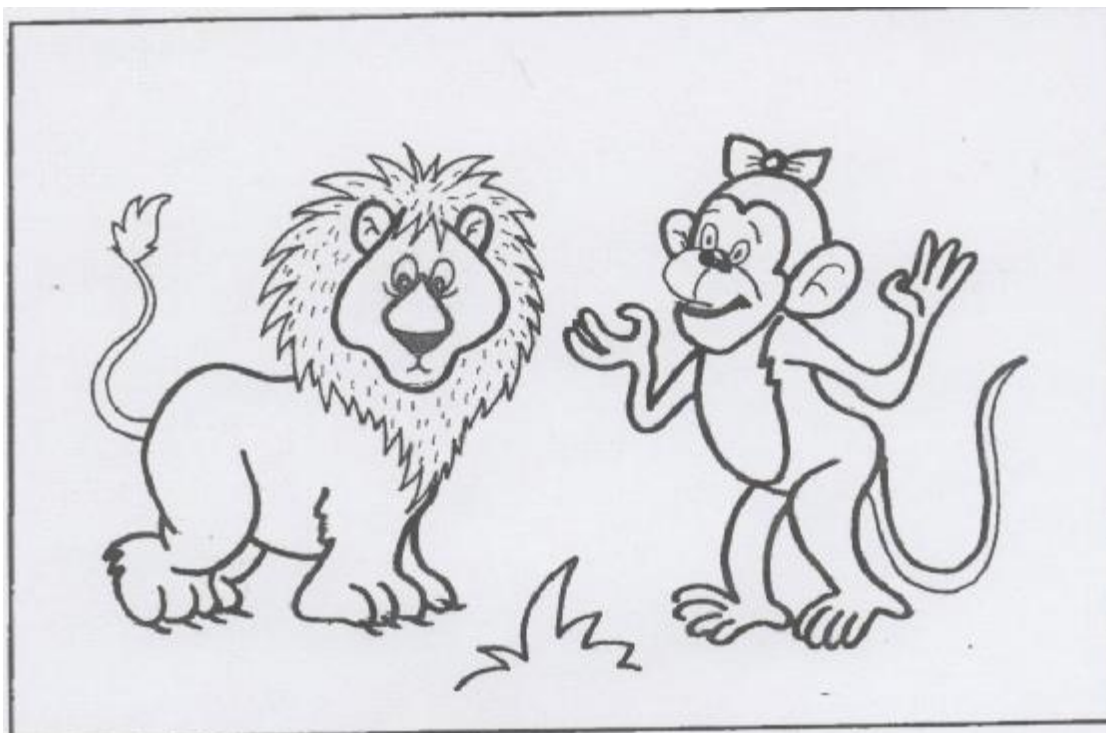
- Nalep obrázky zvířátek do správných oken podle návodu. Žirafa bydlí přesně nad opicí. Přesně pod opicí bydlí klokan. Vlevo od opice bydlí slon. Přesně pod slonem bydlí medvěd. Vpravo od klokanu bydlí nosorožec. Přesně nad zebrou bydlí ovečka.

●. Vlášek
Přes most jede vláček,
vlášek Kolečáček.

The illustration shows a train with a locomotive and four cars crossing a bridge with arches. To the left of the bridge are trees and a hill. To the right of the bridge are two rows of empty arches for tracing. Below the arches are two horizontal lines for writing.

Opice a lev – hledej rozdíly

37

HRAJEME SI S POHÁDKOU

Dechová cvičení:

- Voláme pohádku (návčik dlouhého výdechu se slovním spojením), nadechneme se a v dlouhém výdechu voláme Halóóóó.....

Artikulační cvičení:

- Čertík: cvičení pohyblivosti špičky jazyka, blblblbl
- Šašek: smějeme se a špulíme pusu se semknutými rty
- Rozčvička: procvičování plynulého a koordinovaného pohybu hrotu jazyka, hrot jazyka se dotkne dásně za horním zubním obloukem a pomalým plynulým pohybem směrem dolů se dotkne dásně za dolním zubním obloukem (*můžeme si nejdříve vysvětlit pomocí pohybu těla – ve stoje vzpažíme ruce, předkloníme se – ruce k nohám a zpět*)

Ztracený zvoneček:

(hra na rozvoj sluchu)

- Děti sedí v kroužku s pokrčenými koleny těsně u sebe. Jedno dítě jde za dveře. Učitelka schová zvoneček pod pokrčenými koleny jednoho z dětí, hádající dítě jej podle zvuku hledá.

Pohádka č. 1: O veliké řepě:

- Vyprávění pohádky, řazení obrázků z pohádky dle posloupnosti
- Procvičování pojmů před, za První, poslední
- Procvičování rodu podstatných jmen (ten, ta, to): ten dědeček, ta babička
- Odpovědi na otázky: Jaký je? Jaká je? Jaké je? (velký, velká, velké)
- Procvičování opaků: malý – velký, tlustý – hubený, tichý – hlučný, smutný – veselý, studený – horký, těžký – lehký, dlouhý – krátký, suchý – mokrá
.....
- Rozřazování do skupin: Co roste na poli? Co roste na zahradě?

Pohádka č. 2 O Koblížkovi:

- Při čtení pohádky učitelka vynechává záměrně slova – děti doplňují.
- Které postavy vystupovali v pohádce a jaké byly?
- Pohádkové postavy převádíme do množného čísla. (*jeden zajíc – dva zajíci*)
- Děti se naučí začátek Koblížkovi říkanky a zkouší ho říkat s emocemi – např. našťavaně, potichoučku, uplakaně, bojácně, radostně

JEDEME A PLUJEME

Dechová cvičení:

- Vlak houká (cvičení prodlouženého výdechu), vydechujeme úúúúúúúúúúúú dokud vlak jede

*„Každý den chvíličku, má jazýček rozcvičku.
Zahrajme si na autíčka, až nám zčervenají líčka.
Autíčkům se z kopečka, rychle točí kolečka.“*

Artikulační cvičení:

- Lodka na vlnách: hrot jazyka přejíždí lehce dozadu a dopředu přes alveolární výběžek, ústa jsou otevřena
- Sanitka: střídavě špulíme a zaostřujeme rty při zvuku ú - í
- Formule: posilování kmitní rtů, rty jsou lehce sevřeny, prstem přejíždíme seshora dolů a pomáháme rozkmitat rty, při výdechu můžeme přidat zvuk „ brrrrmbrmbbrm“
- Traktor: hrot jazyka ťuká za horní řezáky tdn, tdn, tdn

Hra č. 1 Tvořte zdrobněliny:

- Auto – autíčko
- Loď – lodička
- Kolo – kolečko

Hra č. 2 Poznej podle sluchu:

- Učitelka přehraje dětem na CD zvuky dopravních prostředků, děti je podle sluchu poznávají.
- Názvy dopravních prostředků pak mohou dělit na slabiky přiřazováním pet-víček k obrázkům.
- Nakonec dopravní prostředky seřadí do skupin podle počtu slabik.

Hra č. 3 Na myčku:

- Děti stojí proti sobě ve dvou řadách (představují myčku). Jedno dítě řekne, jaké je auto (nákladní, červené ...) a co potřebuje umýt. Učitelka určí „program mytí“ tj. jaký zvuk bude myčka vydávat (čččč, šišiši, vrrrr, mrrrr, grrrr, dududu...), dítě projíždí „myčkou“ a vydává zvuk auta (ttttt, dddd, ddn, tdn)

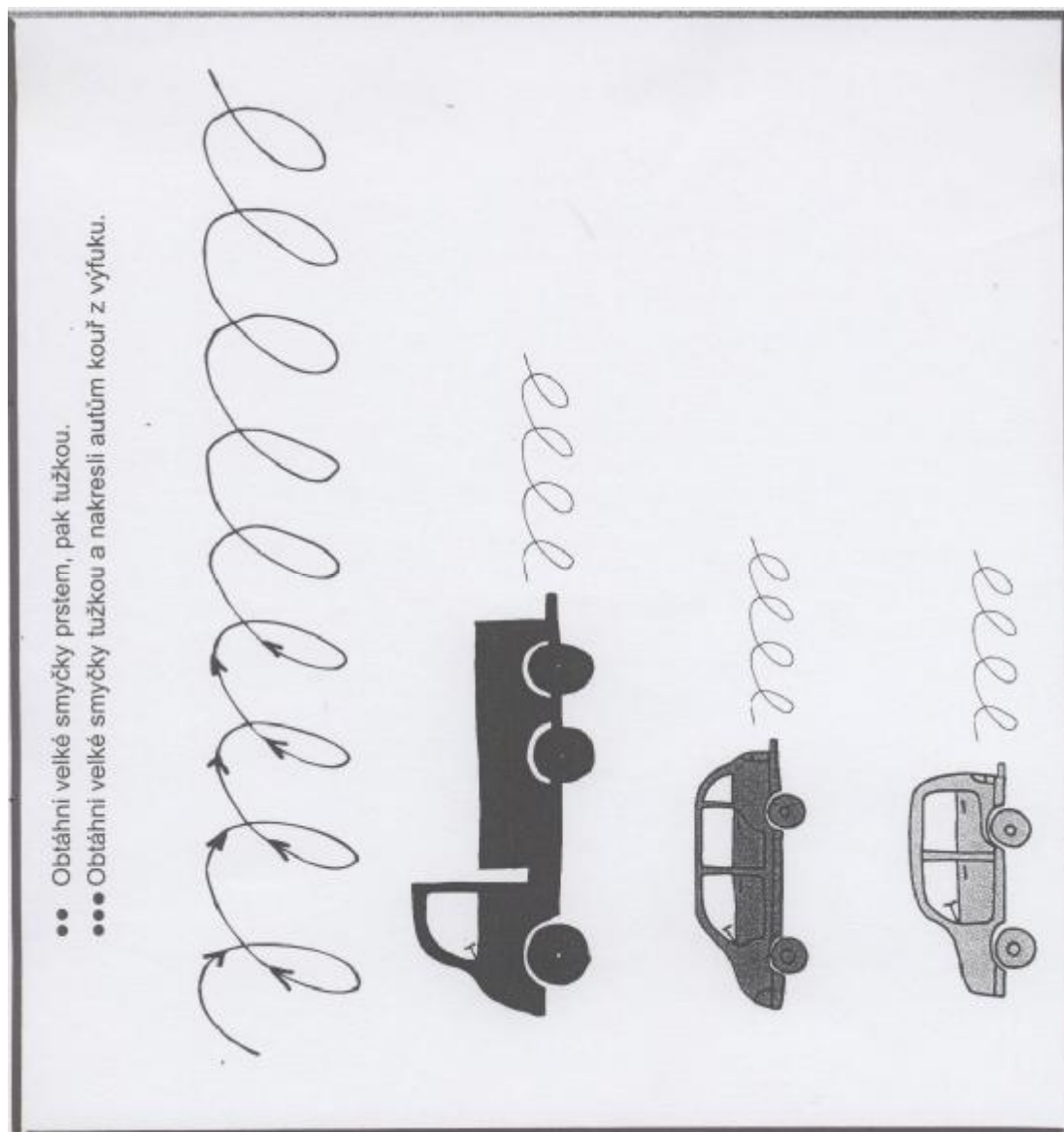
Grafomotorika:

- Auta jedou – dokresli autům kouř z výfuku – velké smyčky

Jiná cvičení:

- Skládání lodičky z papíru

Auta jedou

38

TO JE NAŠE RODINA

Dechová cvičení:

- Mýdlové bubliny (nácvik nádechu nosem) – foukání brčkem do mýdlové vody, nadechneme se nosem a vzduch vyfoukneme ústy pomocí brčka do vody – vytvoří se bubliny

Artikulační cvičení:

- Táta tlačí auto: střídavé napětí a uvolňování jazyka, tlačíme jazykem proti špátli
- Pusinka mámě: sevřené rty sešpulíme dopředu a prudce od sebe oddálíme
- Děda bafá z fajfky: oddalujeme od sebe rty pomocí tlaku vzduchu (je slyšet bezhlasé výrazné P)
- Zásuvka: dolní čelist se lehce vysune vpřed a opět zasune zpět, pohyb musí být veden vodorovně

Hra č. 1: Povídání s prsty:

- Táta, máma, Jana, Pepa, Bobina, to je naše rodina.
Když se ráno vítají,
pusinky si dávají.
Když jsou všichni večer spát,
říkají si, mám tě rád.
- *postupně zvedáme prsty od palce k malíčku*
sevráme ruku v pěst
palec se postupně spojí s ukazováčkem, prostředníčkem, prsteníčkem a malíčkem
palec se postupně spojí obráceně – s malíčkem prsteníčkem, prostředníčkem a ukazováčkem.

Hra č. 2: Co dělají členové rodiny?

(Procvičování tvarů sloves)

- Učitelka říká, co dělá máma, děti opakují, co dělá táta a co dělají děti (v rodině)
- Např. Máma vstává – táta vstává – děti vstávají
Máma snídá – táta snídá – děti snídají
Máma se obléká – táta se obléká – děti se oblékají
- Obměnou může být, co děláme my doma. Já vstávám, ty vstáváš, my vstáváme

Hra č. 3: Zvuky předmětů v domácnosti:

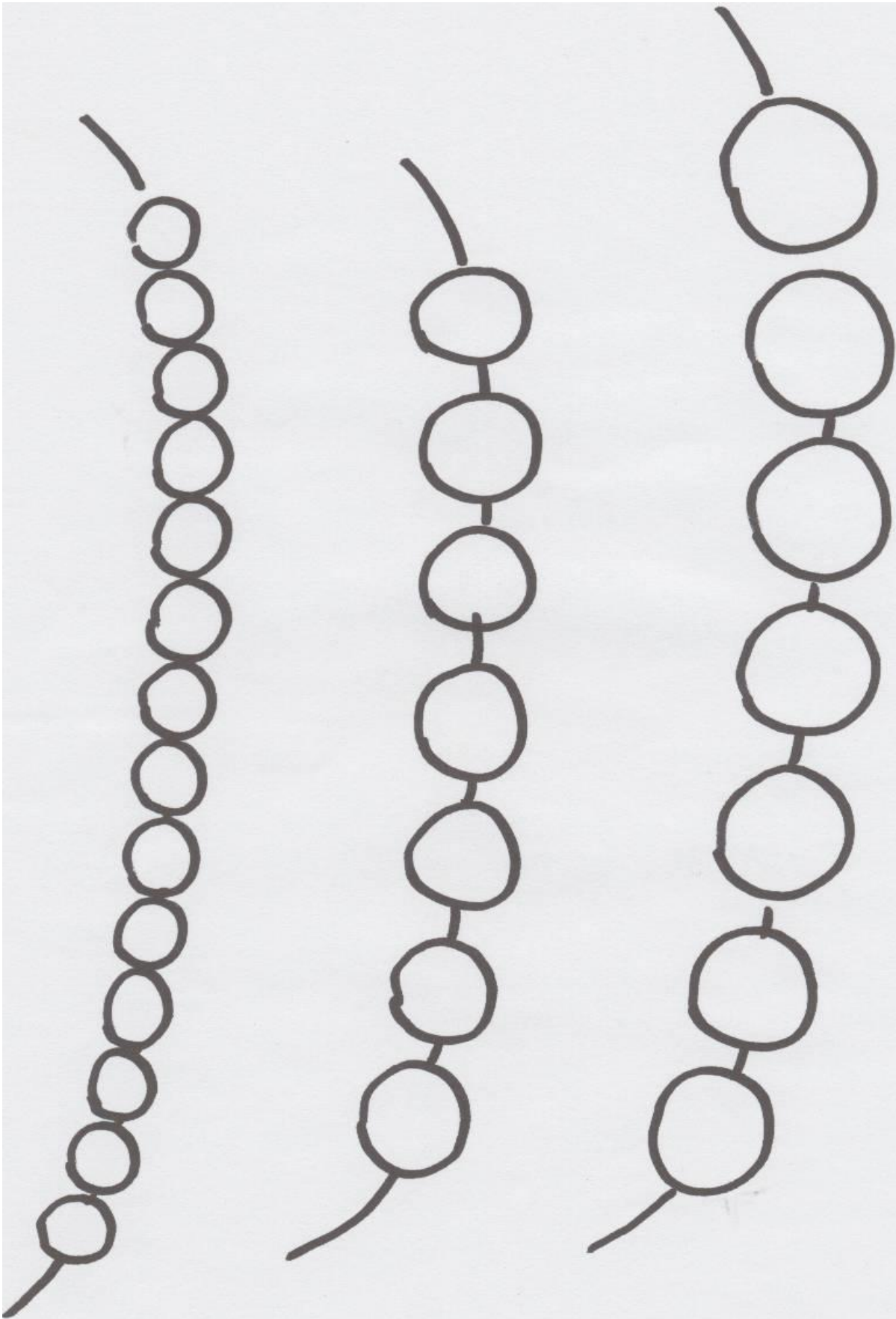
(Rozvoj sluchových schopností, analýza slov)

- Děti mají zavřené oči a snaží se poznat, jaký zvuk právě slyší: např. břinkání poklic, tukaní kladívkem, bouchání míčem, cinkání lžičkou, šustění papíru
- Po uhodnutí předmětu vytleskáme počet slabik, které má dané slovo

Grafomotorika:

- Korálky pro maminku – vybarví korálky, střidej při tom dvě (tři) barvy

Korálky pro maminku

Seznam použité literatury

CARDOVÁ J. PhDr., ŠVANDOVÁ, H. PeaDr.: *Jazyková výchova v mateřské škole*, Naše vojsko, Praha 1988.

EICHLEROVÁ, I., HAVLÍČKOVÁ, J.: *Kouká Mína do komína*, Portál, Praha, 2013.

HAUSAROVÁ B., ŠULISTOVÁ, M.: *Logopedická cvičení, Díl 1 a 2*, Computer Media, s. r. o., Kralice na Hané, 2011.

CHARVÁTOVÁ – KOPICOVÁ V.: *Šimonovy pracovní listy – Logopedická cvičení I, II*, Portál, Praha, 2013.

KOLBÁBKOVÁ, H.: *Říkadla a omalovánky*, Asociace logopedů ve školství, o.s., Měcholupy.

PÁVKOVÁ B.: *Slova a obrázky pro rozvoj dětské řeči*, Edika, Brno, 2014.

SVOBODOVÁ K. PeaDr.: *Jazyk a řeč, Cviky pro rozvíjení motoriky mluvidel*, Montanex, Ostrava, 2010.

TREUOVÁ, H., LINHARTOVÁ, L.: *Speciální pedagogika, Cvičné texty pro logopedii*, Tobiáš, Havlíčkův Brod, 1994.

Hodnocení logopedického projektu

„Hrajeme si s hláskami – od ledna do prosince s písmenky mazlím se“

Na rok 2014 vyhlásilo MŠMT ČR rozvojový program na podporu logopedické prevence v předškolním vzdělávání. Za finančního přispění MŠMT jsme mohli realizovat v mateřské škole v Rožďalovicích logopedický projekt s názvem „Hrajeme si s hláskami- od ledna do prosince s písmenky mazlím se“. Projekt nabídl dětem v mateřské škole nad rámec školního vzdělávacího programu kolektivní logopedické chvílky, ve kterých mohly procvičovat všechny dovednosti potřebné ke správné komunikaci a porozumění. Další součástí projektu byla individuální péče o děti s narušenou komunikační schopností, dále pak spolupráce s rodiči, školským logopedem a odborníkem ze školského poradenského zařízení.

Cílem projektu byl rozvoj všech schopností, které vedou ke zlepšení úrovně komunikace dětí předškolního věku tj. rozvoj sluchové a zrakové percepce, nácvik správného dýchání, rozvoj jemné i hrubé motoriky, grafomotoriky, rozvoj rozumových schopností, slovní zásoby, udržení pozornosti a zvládnutí správné výslovnosti.

V rámci realizace projektu byly naplánovány tyto aktivity:

1. Práce s dětmi v jednotlivých třídách v rámci plnění ŠVP
2. Kolektivní logopedické chvílky
3. Spolupráce se školskou logopedkou
4. Individuální práce s dětmi s narušenou komunikační schopností s možností spolupráce s rodiči
5. Beseda pro rodiče s logopedickým odborníkem z PPP

1. Práce s dětmi v jednotlivých třídách v rámci plnění ŠVP

Všechny učitelky se snažily zapojovat během roku do svých třídních vzdělávacích programů cvičení, hry a další metody na rozvoj komunikačních schopností zejména ve vzdělávací oblasti Dítě a jeho psychika.

2. Kolektivní logopedické chvílky

Kolektivní logopedické chvílky byly prováděny jednou týdně logopedickými asistentkami. Jeden týden ve třídě mladších dětí, druhý týden ve třídě dětí předškolních, přičemž měla každá třída přidělenou jednu logopedickou asistentku. Průběh logopedických chvilky byl zapisován do třídních knih. Logopedické asistentky vypracovaly dokument, který je souborem logopedických chvilky z nichž některé byly realizovány přímo v mateřské škole. Soubor materiálu je možno dále využívat pro tuto činnost. Logopedické chvílky byly většinou prováděny v menším kolektivu dětí, což bylo přínosné i pro možnost individuálního pozorování a případné pomoci i při zdánlivě jednoduchých cvičení. Děti se na logopedické chvílky těšily a byly pro ně vítaným zpestřením ve vzdělávacím programu MŠ. Zaznamenali

jsme posun ve vyjadřovacích schopnostech, způsobu komunikace, v dýchání, ale i v udržení koncentrace a pozornosti. Logopedické chvílky se staly součástí našeho preventivního programu a chceme v nich nadále pokračovat.

3. Spolupráce se školskou logopedkou

Se školskou logopedkou Mgr. Hanou Čermákovou jsme zahájili spolupráci již v září 2013. Logopedické asistentky se chtěly věnovat individuálně dětem s lehkými dyslaliemi a tak potřebovaly odborný dohled. Jednou za tři měsíce přijela vyšetřit vytipované děti, udělat tzv. logopedickou diagnostiku a kontrolu u dětí již zapojených do individuální péče. V rámci projektu nám logopedka poskytovala cenné rady při práci s dětmi i při výběru pomůcek.

4. Individuální práce s dětmi

Do této části bylo během projektu zapojeno v průměru deset dětí, o které pečovaly logopedické asistentky společně s logopedkou a rodiči. Individuální péče probíhala pravidelně vždy jednou za čtrnáct dní v odpoledních hodinách, aby se jí mohli účastnit i rodiče. Jak už bylo zmíněno výše diagnostiky a kontrolní vyšetření prováděla logopedka vždy jednou za tři měsíce. Logopedické asistentky se tak mohly věnovat konkrétním potřebám jednotlivých dětí. Rodiče byli přítomní a mohly dostat pokyny jak s dětmi doma cvičit, aby péče byla o to intenzivnější. Během roku bylo poznat, že děti dělají velké pokroky a velice se zlepšila jejich výslovnost a komunikace.

5. Použití pomůcek zakoupených v rámci projektu

V rámci projektu byly zakoupeny materiály pro logopedické preventistky a grafomotorické listy, které byly především používány při individuální práci s dětmi, ale také v rámci logopedických chviliek. Osvědčilo se také používání tabletu i PC při individuální práci s dětmi, děti tyto pomůcky motivují k práci a rádi je používají. Při logopedických chvilkách byla pokaždé používána logopedická zrcadla, která motivovala děti k artikulačním cvičením a zároveň zajišťovala okamžitou kontrolu na prováděném cvikem, zrcadla se stala i nezbytnou součástí individuální péče. Osvědčila se také foukadla při dechových cvičeních a v neposlední řadě pískovičky, které byly využívány i při běžných činnostech v MŠ.

Celkově se projekt logopedické prevence velice osvědčil a přinesl dětem v MŠ nejen mnoho přínosných pomůcek pro rozvoj řeči, ale také především zlepšení výslovnosti hlásek, komunikačních schopností s dovednostmi. Proto jsme se rozhodli i nadále v logopedické prevenci pokračovat v režimu, jaký byl nastaven projektem.

V Rožďalovicích dne 19. 12. 2014

Vypracovala: R. Hofmanová